

AGLASNIK

**ALMAE MATRIS ALUMNI CROATICAЕ
DEUTSCHLAND e.V.**

Vol. XII, Nr. 8, Frankfurt/M., MMV

IMPRESSUM

VERLEGER / NAKLADNIK:

Almae Matris Alumni Croaticae -Deutschland e.V.
Vereinigung ehemaliger Studenten und
Freunde kroatischer Universitäten -
Deutschland e.V.

ἄλμα ματρὶς ἀλμυνοὶ κροατικαὶ - ἔλμπα
ἔλμπα ἀλμυνοὶ κροατικαὶ - ἔλμπα

ADRESSE / ADRESA:

AMAC e.V.,
Ernst Töpfer-Str. 4
D-65510 Idstein
Telefon: +49 (06126) 8145
Telefax: +49 (06126) 583571
email: info@amac-d.de
<http://www.amac-d.de>

REDAKTION / UREDNIŠTVO

Anka Krstić-Legović, Ivica Košak
{Redaktionsleitung / Izvršno uredništvo}
Dr. Dragica Anderle, Anita Biloš, Vedrana
Češljarić, Ljerka Kern-Orešković, Vera
Prünster, Ranko Četković, Peter Schwedl

LEKTOR

Peter Schwedl

LAYOUT

Ivica Košak

DRUCK/TISAK

RePrOne
Idstein 2005

Bankverbindung / Bankovni račun:

Dresdner Bank AG, Frankfurt/M.
Konto-Nr. 271741400
BLZ 500 800 00

ISSN 1618-4122

Vol. XII, Nr. 8, Frankfurt/M., MMV
Heftpreis/cijena 5,- €

Alle Rechte vorbehalten!

Für Manuskripte und Bilder kann keine Gewähr übernommen werden. Die Redaktion behält sich vor, eingesandte Beiträge zu überarbeiten, insbesondere zu kürzen. Der Inhalt der Beiträge liegt in Verantwortung der Autoren. Ihre Aussagen und Meinungen müssen nicht immer die von Herausgeber und Redaktion sein.

*Za sadržaj napisa odgovaraju autori.
Uredništvo se kao i izdavač ne mora nužno
slagati s mišljenjem autora.*

Liebe Mitglieder und Freunde der kroatischen Universitäten!

Die Republik Kroatien ist EU-Beitrittskandidat. Diese mit Freude erwartete Nachricht spiegelte sich auch wieder in der Rede von Professor Dr. sc. Marjanović, die er im Oktober in Stuttgart hielt. Anlass war die diesjährige Studienreise von Zagreber Studenten aus der Fakultät für Maschinen- und Schiffsbau, die der Verein

Kroatischer Ingenieure, Techniker und Ökonomen (HIT&E) aus Stuttgart und die bundesweite Vereinigung der Almae Matris Alumni Croaticae - Deutschland e.V. organisiert hatten.

Die *Bologna-Konvention* wird damit auch in Kroatien an Bedeutung gewinnen, sagte Prof. Marjanović. Das kommt auch in den Berichten zum Ausdruck, die wir vermehrt von nicht-kroatischen StudentInnen aus dem deutschsprachigen Raum über ihre Studienaufenthalte in Kroatien bekommen. ...*Das Land bietet unzählige schöne Ausflugsmöglichkeiten. Sehr langsam entwickelten sich allerdings die Kontakte zur kroatischen Bevölkerung. Obwohl eine sehr hohe Anzahl von Kroaten Deutsch oder Englisch als Fremdsprache sprechen, honorieren sie es, wenn man sich bemüht, die Landessprache zu erlernen und anzuwenden. Doch hat man einmal Kontakte geknüpft, sind interessante Gespräche und Unternehmungen vorprogrammiert. Ich habe meine kroatischen Studienkollegen als sehr hilfsbereit und zuverlässig kennen gelernt.*.. schreibt eine BWL-Studentin aus Graz, die in Zagreb ein Semester absolviert hat. Wir aus der Organisation der «Ehemaligen» aus kroatischen Universitäten hoffen, dass sich dieser Trend fortsetzt und durch regen Austausch mit kroatischen AkademikerInnen noch verstärkt. In der Republik Kroatien gibt es heute vier Universitäten. Die *Sveučilište u Zagrebu* (Universität Zagreb) mit ihren ca. 53.000 Studierenden ist die älteste Universität im südöstlichen Europa. Sie wurde im Jahr 1669 gegründet und umfasst mit ihren 29 Fakultäten und 3 Kunstakademien ein breites Studienangebot.

In vielen Bereichen gibt es gute internationale wissenschaftliche Kontakte. Ein Glied in der Kette dieser Zusammenarbeit sind auch die „Ehemaligen“ kroatischer Universitäten, von denen schätzungsweise 50.000 im Ausland leben, davon etwa 5.000 im deutschsprachigen Raum.

Die AMAC ist eine selbstständige, überparteiliche und überkonfessionelle Vereinigung ehemaliger Studenten und Freunde kroatischer Universitäten mit dem Ziel der Intensivierung und Pflege der Beziehungen in der Mitgliedschaft selbst, sowie mit vergleichbaren Vereinigungen und Universitäten der Republik Kroatien und der Bundesrepublik Deutschland.

*Mr
Ivica Košak*

Dragi članovi i prijatelji društva !

U ime uredništva "Glasnika" srdačno Vas pozdravljam i želim ugodnu lekturu! Zahvalni smo unaprijed za svaku Vašu eventualnu inicijativu, pa i za kritiku. Zahvaljujemo svima, koji su nam pomogli u dosadašnjem radu kroz materijalnu i moralnu podršku te jednaka hvala svim autorima priloga u ovom broju.

Posebno se ovim putem i od srca zahvaljujemo vladi Republike Hrvatske i zastupnicima Zagrebačkog Sveučilišta na svemu što je za nas sudionike učinjeno na III. Saboru Udruga Almae Matris Croaticae Alumnae (AMCA/AMAC), u Zagrebu od 30. lipnja do 3. srpnja 2004. godine.

„Ovakvi Sabori su pogodni forumi za razmjenu ideja, prijedloga, stavova i ostvarenja“ - napisala je tom prilikom u publikaciji o III. Saboru prof. dr. sc. Greta Pifat Mrzljak u ime Organizacijskog odbora. Njoj i brojnim članovima odbora, čestitamo na dugogodišnjem i vrlo upornom zalaganju za prosperitet suradnje naših AMCA/AMAC udruga, bilo Domus ili Mundus. „Želimo da nas kroz naša glasila prožme zajedništvo za buduću aktivnost i da oni budu poticaj za buduću suradnju“ - rekla je prof. dr. sc. Pifat-Mrzljak.

Tom je prilikom prisutnim *Alumnima* predstavljen i nacrt novog statuta *Almae Matris*. Pratili smo mnoga, interesantna i iznad svega stručna izlaganja sudionika sabora iz domovine i svijeta. U predahu smo diskutirali o dualnom identitetu nas iseljenih Hrvata, ali smo također suosjećali s našim iseljenicima iz *prve generacije*, koji duboko žale, što su svoju djecu, poklonili „tuđem nebu“...

U ovom Vam broju posebno preporučam pročitati, specijalno za Vas pripremljen intervju s našim najvećim živućim pjesnikom stogodišnjakom, vrlo poznatim **Dragutinom Tadijanovićem**.

Na isti način, za nas- *Alumne*- vrlo aktualan intervju s našim dragim kolegom i predsjednikom Društva HIT-E, iz Stuttgarta, svima poznatim i stalno aktivnim ing. **Srećkom Bošnjakovićem**, o temi razmjene studenata.

U svijetu je 2004. godina posvećena obnovi. (a 2005. Albertu Einsteinu). To je dovoljan poticaj da razmislimo o znanosti općenito. Nije novost, nego stara istina, da obrazovanje i znanost nije samo područje interesa škole i sveučilišta, nego čitavog društva. To je dokazao već prvi PISA-šok, prije tri godine u Njemačkoj i svijetu. Sada se već jasno razgovara o „novoj kulturi znanosti“.

U Njemačkoj na pr. krilatica „Borba za pametne glave“ sada dobiva jednu novu dimenziju. Na *tržištu mozgova* s jedne strane imamo mobilne, nove mlade znanstvenike, koji su spremni ići u inozemstvo i pretežno na engleskom govornom području. S druge strane su, sami strani studenti, u mnogim zemljama, na primjer u Sjedinjenim Američkim državama, Velikoj Britaniji i iznad svega u Australiji. Oni podižu bruto-socijalni produkt odgovarajuće zemlje - „studijskog domaćina“, upravo svojim doprinosima, dakle raznim pristojbama za studij i drugim životnim troškovima itd. Industrijski visoko razvijene nacije, odnosno britanske, američke i australske visoke škole, ne mogu više svojim znanstvenim pomlatkom pokrivati svoje potencijale, pa taj manjak pokrivaju „uvozom“ znanstvenika iz Kine, Japana i Indije. Prognoze su, da će se za slijedećih petnaest godina ta potreba za mladim znanstvenicima utrostručiti. U toj su treći za znanstvenim kadrovima, neke zemlje afričkog, južnoameričkog i azijskog kontinenta preslabe.

Njemačka je prije stotinu godina bila u nauci „prvak svijeta“. Danas su sveučilišta još uvijek na glasu, pogotovo u inozemstvu. Broj je stranih studenata toliko porastao, da je Njemačka na trećem mjestu na svjetskoj skali, iza Velike Britanije i Sjedinjenih Američkih država. Velik bi se dio mladih njemačkih znanstvenika vratio natrag u Njemačku, kada bi im se za to ukazala povoljna prilika.

Vjerujemo da hrvatska sveučilišta prate i slijede svjetska zbivanja, pokušavajući

ići u korak s reformama u svijetu. Na tom polju treba još puno raditi i čekati na nove rezultate. Također nas veseli mogućnost, da se mladi hrvatski znanstvenici mogu uključiti u „Njemačku akademsku službu za razmjenu“ (DAAD) i njen program „Put internacionalnoj visokoj školi“. Naravno da je smisao svih nastojanja u visokoškolskom obrazovanju pokretanje atraktivnog i izdržljivog „motora znanosti“ za 21. stoljeće.

Vaša

Anka Krstić-Legović

Kazalo/Inhalt

- I Naslovna stranica
- II Impresum, Pozdrav uredništva
- 1 **Anka Krstić-Legović:** Uvodna riječ
Kazalo/Inhalt
- 2 **Ivica Košak:** 13. redovna godišnja skupština 2005.
- 3 365 Tage beim Kroatischen Hochschulverein Darmstadt
- 5 **Greta Pifat Mrzljak:** ZAKLUCCI III. SABORA AMAC/AMCA UDRUGA
- 5 **Mirela Lilek:** Griješimo tražeći bogataše, a intelektualni potencijal ne koristimo
- 6 **Branko Kunst:** AMAC – ideja, ostvarenja, očekivanja
- 8 **Ivica Košak:** Osvrt na III SABOR AMAC/AMCA
- 8 **M. Dragica Anderle:** Kongres hrvatskih znanstvenika
- 9 **M. Dragica Anderle:** Workshop „Mehr Ausbildung für Migrant/-innen“
- 9 **Ivo Derado:** Ne banalizirajmo znanost, ako želimo preživjeti globalizaciju
- 10 **Anka Krstić-Legović:** S. Bošnjaković
- 13 **Milan Prezelj:** Glas i slika Hrvatske
- 18 **Marijana Erstic:** Krleža-Gesellschaft
- 19 **Anka Krstić-Legović:** Dragutin Tadijanović
- 21 **Michael König:** *Buchbesprechung* – *Siniša Kušić ed.:* Path Development in Western Balkan
- 21 Jubileum: Olga Stoss wird 80
- 23 In Memoriam: Sjećanje na profesora dr. Manfreda O. Korfmanna
- 24 **Suzana Radišić:** Diplomarbeit
- 26 **Ivica Košak:** Projekt GLASNIK
- 27 **Vera Prünster:** Promidžba hrvatskih vina kao autentičnog hrvatskog proizvoda
- 28 BEITRITTSERKLÄRUNG
- III AMAC/AMCA Aus Satzung

AMAC U NJEMAČKOJ 2005.

13. REDOVNA GODIŠNJA SKUPŠTINA

U subotu, 12. ožujaka 2005. održana je 13. redovna godišnja skupština Društva bivših studenata i prijatelja hrvatskih sveučilišta u Njemačkoj – AMAC-Deutschland e.V.

Bivši studenti, okupljeni u ovoj svjetski organiziranoj udruzi žele i u Njemačkom ogranku takozvanog AMAC MUNDI stvoriti lokalni čvor za mrežu iseljenih hrvatskih intelektualaca.

Skup je započet komemoracijom tragične nesreće u jugoistočnoj Aziji, koji je pokazao koliko je čovječanstvo, unatoč napretku civilizacije i tehničke kulture nemoćno pred prirodnim katastrofama. Prisutne je posebno dojmila i tužna vijest o pogibiji trogodišnje Vivian, unuke profesorice dr. Jasne Helene Mencer, rektorice Zagrebačkog sveučilišta.

Od nazočnih gostiju skup je pozdravio generalni konzul GKRH u Frankfurtu gospodin Petar Uzorinac. Savezni karakter udruge AMAC održan je kroz pozdrave predstavnika hrvatskih konzulata iz Stuttgarta gospođe dr. Vere Tadić, a posebno je istaknut i poziv veleposlanice RH iz Berlina gospođe dr. Vesne Kurelec članovima AMAC-a da posjete glavni grad Njemačke i upoznaju akademsku publiku hrvatske migracije u tom gradu.

Profesorica dr. sc. Greta Pifat-Mrzljak je u ime sveučilišta i koordinacije AMAC/AMCA DOMUS & MUNDI udruga iz Zagreba, pozdravila skup i čestitala njemačkom ogranku na uspješnom radu. Uz pozdrave i čestitke na adresu AMAC-a Njemačke je stiglo niz prijedloga i savjeta za buduću djelatnost Društva. Nažalost, iznenadna snježna mećava, a i lokalne epidemije gripe spriječile su ne mali broj kolegica i koleđa da prisustvuju ovogodišnjem saboru.

Izvjешća o radu udruge podnijeli su 1. predsjednik dipl. inž. Ivica Košak i rizničar Slavko Pantelić. Moderaciju izvješća je vodila tajnica Vedrana Češljarić.

Društvo AMAC okuplja zajedno sa kolektivnim članovima oko 500 kolegica i kolega, bivših studenata i prijatelja hrvatskih sveučilišta. Naglašeno je kako je to tek manji postotak od procijenjenih pet tisuća akademski obrazovanih mig-

ranata hrvatskog porijekla. A u odnosu na pola milijuna Hrvatica i Hrvata na njemačkom govornom području, taj brojčani odnos nam kazuje, kako je potreban još ogroman napor da bi se stvorio hrvatski intelektualni pečat i u njemačkoj kulturi. Prilog toj zadaći je tradicionalna literarna tribina društva AMAC u sklopu svjetski najvećeg Velesajma knjige u Frankfurtu. Prošle godine predstavljeni su tekstovi hrvatskih pisaca koji pišu na njemačkom jeziku od 19. st. do danas. Na tribine je radove književnika predstavio gospodin Gojko Borić, publicist i novinar iz Kölna, a tekstove na njemačkom jeziku su čitale studentice iz Hrvatskog društva sveučilišta Darmstadt kolegice Anita Biloš, Kristina Alvir i Valentina Brajko.

Društvo AMAC je u suradnji sa Hrvatsko-Europskim kulturnim društvom iz Frankfurta etabliralo *Dječju čitaonicu* u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Frankfurtu. Uz obljetnicu hrvatske spisateljice Ivane Brlić-Mažuranić u dječjoj čitaonici je organizirana i priredba sa kazališnom glumicom iz Zagreba Marijom Kohn. Prored Frankfurta, AMAC usko surađuje sa lokalnim kulturnim zajednicama u više njemačkih gradova, redovne zajedničke tribine literarnog, kulturnog i znanstvenog karaktera održavaju se u suradnji sa društvom Colonia croatica u Kölnu. Bivši studenti su prisutni u redakciji revije Riječ iz Wiesbadena. A u organizaciji nastupa članova društva AMAC na javnim tribinama sudjelovala su kulturna društva iz Mainz, Koblenza i Stuttgarta.

Sa društvom Hrvatskih inženjera, tehničara i ekonomista pripremamo ne samo proljetni susret nego studijska putovanja studenata iz hrvatske u Njemačku. Prošle godine su u već tradicionalnoj znanstvenoj ekskurziji, sudjelovali profesor dr. sc. Marjanović i desetak studenata sa Fakulteta strojarstva i brodogradnje u Zagrebu. Studentima je omogućeno da u Stuttgartu i okolici posjete proizvodne pogone njemačke automobilske industrije i industrije alatnih strojeva.

U Zagrebu je prošle godine od 30. lipnja do 3. srpnja 2004. održan III SABOR AMAC/AMCA udruga. Njemačka sekcija AMAC-a MUNDI je bila prisutna sa deset članova. Trodnevno druženje sa kolegama iz svijeta potače na staranje još bolje veze kako bivših studenata sa matičnim fakultetom, tako i međusobno upoznavanje na dobrobit hrvatskih sveučilišta. Predsjednik Republike Stjepan

Mesić sudjelovao je u četvrtak na III. saboru udruga AMCA (Almae Matris Croaticae Alumni), koji se održavao na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu i pri tome rekao »Griješimo kada tražimo naše ljude koji su se obogatili u inozemstvu, kako bi donijeli novac u Hrvatsku i tako pomogli privredu, jer imamo jak intelektualni potencijal koji ne koristimo. On može potaknuti ne samo razvoj privrede i jačanje znanosti, nego poboljšanje ukupnog stanja u zemlji«.

AMAC-Njemačke (AMAC-D) je prihvatio «novi» statut na sjednici predsjedništva 26.11.03. u Frankfurtu. (Vidi: www.amac-d.de/kronika). Na temelju članaka 7. i 11. Zakona o udrugama (Narodne novine, broj 88/2001.), na Osnivačkom Saboru AMAC-a – Saveza društava bivših studenata i prijatelja Sveučilišta u Zagrebu, održanom 22. veljače 2005., zaključno je usvojen statut **SAVEZA DRUŠTAVA BIVŠIH STUDENATA I PRIJATELJA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU (ALMAE MATRIS CROATICAE ALUMNI UNIVERSITATIS STUDIORUM ZAGREBIENSIS). AMAC - Deutschland e.V. je član Saveza društava bivših studenata i prijatelja Sveučilišta u Zagrebu.**

Profesor dr. Josip Matešić, Sveučilište Mannheim je na godišnjoj skupštini istaknuo potrebu izdavačke djelatnosti društva i prijedlog AMAC-Njemačke, kako bi se redakcija GLASNIKA razvila u suradnju sa ostalim udrugama iz MUNDUS-a. Sa zajedničkom publikacijom i boljim izborom tema doprinijeli bi ostvarenju zajedničkih ciljeva. Naša buduća vizija GLASNIKA je prikupljanje studijskih diplomskih, doktorskih te sl. znanstvenih radova, a koji su ostvareni u inozemstvu i reprezentirani ih u našem časopisu u skraćenom (**abstracts**) obliku.

Na susretu sa potpredsjednikom Matice hrvatske, gospodinom Stjepanom Sučićem u Zagrebu je ustanovljena žalosna činjenica o vrlo malom broju korisnike hrvatske literature u iseljeništvu. U SRNJ se nalazi tek petero aktivnih članova MH prema popisu iz časopisa Kolo 2004.

AMAC Njemačke radi od 1992. na prikupljanju podataka o hrvatskim znanstvenicima na njemačkom govornom području. Na tom poslu surađuje AMAC Njemačke sa Nacionalnom i sveučilišnom bibliotekom u Zagrebu. Na prvom *1. Kongresu hrvatskih znanstvenika iz*

domovine i inozemstva, (Zagreb – Vukovar, 15.-19. studenoga 2004), a na poziv Ministarstva za znanost, obrazovanje i šport sastali su se u Zagrebu hrvatski znanstvenici iz svijeta sa kolegicama i kolegama iz domovine (ukupno oko 600 sudionika) na jednu četverodnevnu razmjenu. Kongresu se trećeg dana priključila i glavna skupština *Svjetskog zora hrvatskih liječnika* (World Association of Croatian Physicians **WACP**) kao i predstavnici velikih hrvatskih tvrtki, koje su kongres sponzorirale. U opsežnoj popratnoj izložbi, priređenoj od znanstvenih novaka, predstavljeni su posterji koji su zadnjih tri godine bili već pokazani u inozemstvu.

Ideja vodilja ovog skupa u hotelu "Opera" u Zagrebu, tako je naglasio u svojoj pozdravnoj riječi pred najvišim predstavnicima vlade RH, domaćin i inicijator kongresa hrvatski ministar za znanost, obrazovanje i šport dr. sc. Dragan Primorac, je bilo: "Jedinstvo uz pomoć znanja" – znanje kao temelj za trajnu vezu između domovine i dijaspore. U predavanjima i radnim sjednicama u šest stručnih sekcija (prirodne, tehničke, društvene, humanističke i biotehničke znanosti te biomedicina i zdravstvo) izložena su mišljenja i prijedlozi o zajedničkom znanstvenom angažmanu i o smjernicama za jedan moderan razvitak Hrvatske. Taj ciljni program pomoći će Međunarodna banka za obnovu i razvoj. Na velikom javnom susretu u zgradi gradskog foruma «Gürzenich» u Kölnu, na kojem su bili prisutni: njemački savezni ministar za privredu W. Clement, ministarski predsjednik Nordrhein-Westfalen-a P. Steinbrück te predstavnici medija, trgovinske komore, biroa za zapošljavanje, škola, njemačkih i stranih poduzetnika, tematizirana je problematika zapošljavanja migranata - posebno mlade generacije - u Saveznoj republici Njemačkoj. Službene statistike trenutno pokazuju veliki udio djece iz migrantskih obitelji na školovanju (NRW = 4850 od toga 2253 ima stranu putovnicu), ali alarmantno malen udio je onih koji počinju redovitu izobrazbu za dobivanje zvanja (40% u BRD – 18% u gradu Kölnu). Savezna agentura za rad startala je zbog toga inicijativu za poboljšanje stanja. Pozivaju se zemlje, komune, škole, poduzetnici i sve institucije, da zajednički pokrenu projekte u kojima bi se sudionicima «prenijele osnovne njemačkog privrednog sustava u sadašnjem procesu globalnog razvitka» (Clement). Traže se bilance o dosadašnjim

iskustvima u radu sa migrantima i odgovori na pitanja, koje «prednosti imaju poduzeća od zapošljavanja stranih djelatnika (poznavanje jezika, drugih kultura, kontakti prema posebnim grupama potrošača) i kako te nove projekte financirati» (Steinbrück). Predstavljen je Kölnski model suradnje svih čimbenika u komuni, kako bi se učinio pomak (Info-listići kod dr. Marije Dragice Anderle).

Prilog diskusiji gosp. Jerka Čuture, predstavnika udruge hrvatskih hotelijera i gastronomija glasio je u sažetku: Njemačka privreda ima pozitivne rezultate u radu sa migrantima; prihvatiti i školovati mlade znači, osigurati opstanak vlastitog poduzeća; potrebna je pomoć komunama i škola; u cijelom procesu pridobivanja mladih u razne struke ima previše birokracije » mi smo se integrirali, ali naša tipičnost treba doći više do izražaja – die Seele muss sich öffnen». Na primjeru turskih poduzetnika, čulo se u diskusiji, da su dobro organizirani, ali da je u praksi sa agenturama, bankama, socijalnim osiguranjima sve vrlo otežano i nepregledno. Potrebna su mjesta za informacije i savjetovanja za područja: radno pravo, socijalne, pedagoške službe (javna pomoć za kurseve je ukinuta). Predstavnik Italije podsjetio je na drugu stranu medalje – troškove resocijalizacije. Njegov zaključak: Ako se migranti ne pobrinu za obrazovanje, onda ovo društvo nema šanse za budućnost. U mnogim obiteljima nema određenog iskustva sa školovanjem, jer roditelji sami nisu prošli ciklus prijelaza iz škole u profesionalni život.

Sudionica skupa, kolegica dr. sc. Marija Dragica Anderle je na skupu iznijela AMAC-ovo stanovište:

1. *Da su udruge, kao što je naš akademski savez, kadrovski sposobne da se uključe u jedan projekt obrazovanja kroz dodatnu nastavu (jezik, specijalno stručno znanje, statistika, savjetovanje, posjete poduzećima), jer obitelj i škola očito nisu dovoljne, da bi pripremili početnike za profesiju.*

2. *Da je nužno sada i baš ovoj mladoj generaciji pomoći da se uključi u radne procese, kako bi iduća generacija bez prepreka nastavila taj kontinuitet.*

Pravo na rad je osnovno ljudsko pravo i od egzistencijalnog je interesa za ovu zemlju. Njemačka država je u obavezi, da se brine i za taj dio svojih građana.

3. Kolega Milan Prezelj, dipl. inž, sudionik Konferencije za koordinaciju kratkovačnih frekvencija

(High Frequency Coordination Conference, HFCC) u Mexicu 2005., je o elektronskim medijima Republike Hrvatske za informiranje inozemstva naglasio slijedeću potrebu:

«Hrvatska ima veliku i za nju veoma važnu dijasporu, koja joj je bila od presudnog značaja u dobivanju samostalnosti, a želi joj i dalje pomagati u konsolidaciji privrednog i financijskog sustava, ali i međunarodnog ugleda i odnosa. Mnogi naši iseljenici se žele vratiti u domovinu, kako bi svojim znanjem, iskustvom i sredstvima podigli konkurentnost hrvatskog gospodarstva, ili proveli večer života u zemlji svog djetinjstva i predaka. No njima trebaju iscrpne informacije o uvjetima povratka, naročito o oporezivanju, carini, zdravstvenoj opskrbi i dr., jer neki drže neuputnim preseliti se u državu koja dvaput više troši nego proizvodi i vrtoglavo se zadužuje, a gospodarstvo, financije i pravo joj nisu baš prva briga, te je samo pitanje vremena kada će doći do "argentinskog sindroma" opće nelikvidnosti i bankarskog kolapsa, koji će rezultirati konfiskativnim efektima i zahvatima.

... Kratki val je klasični medij za informiranje međunarodne javnosti, naročito u kriznim vremenima. Iako u posljednje vrijeme potisnut od satelita i interneta, kratki val nije izgubio aktualnost: jedan odašiljač srednje snage može pokriti cijele kontinente, čak i na antipodnom području. Prijem kratkog vala je moguć malim i jeftinim prijemnicima, - bez instalacije "zdjele" na liniji optičke vidljivosti satelita, odn. veze računala sa telekomunikacijskom infrastrukturom.

... Postojanje "Glasa Hrvatske" malo je poznato među našim iseljeništvom, jer se nakon polugodišnjeg prekida 2000/01 ponovno pokretanje emisija za inozemstvo nije adekvatno objavilo u tiskanom medijima, a niti je upadljivo naznačeno na HRT-ovoj internet-naslovnici.

Do sada nije tiskan ni programski letak koji bi se dijelio u našim inozemnim ustanovama.»

Predsjedništvo društva AMAC-a Njemačke će u suradnji sa AMAC/ AMCA MUNDUS predložiti Hrvatskom radiju, Matici iseljenika i nadležnima u vladi RH sugestije za efikasnije djelovanje «Glasa Hrvatske» u svijetu.

U dugoročne aktivnosti društva AMAC spada i suradnja sa krovnom organizacijom hrvatskih udruga u SRNJ. Budućnost iseljene Hrvatske zrcali se u javnom

radu hrvatskih iseljeničkih organizacija i pojedinaca. **Europski skup HSK** u Frankfurtu 04.10.2003. trebao dati smjernice za budući rad hrvatske dijas-pore u Europi. Na tom smo skupu (AMAC) pokazali kako je moguće pro-fesionalnom moderacijom doći do sug-lasja te prezentirati znanstveno važne rezultate. Umjesto tih rezultata, u jav-nost su lansirani jednostrani politički «zaključci» a o kojima se na skupu nije javno diskutiralo. Nakon što se matična organizacija HSK u SRNJ tijekom 2004. godine pokazala vrlo neučinkovitom a na 10.saboru 05.03.2005. u Neuss-u u HSKNJ nije postignuto pozitivno sugla-sje o budućem radu to prijeto sputavanje buduće suradnje među društvima. Godi-šnja je skupština društva AMAC, na sjednici od 12.ožujka 2005. donijela sug-lasjem odluku da se predsjedništvu HSKNJ izrazi nepovjerenje po pitanju buduće suradnje. Ukoliko to predsjedniš-tvo ne obrazloži strategiju i plan budu-ćeg rada zasnovanog na statutu HSK i poštivanju statuta svojih sastavnica (ud-ruga i ustanova), te izradi prijedlog nu-žnih promjena statuta i kratkoročno sa-zove izvanrednu izbornu skupštinu u kojoj će se kandidati javno predstaviti i prikazati s kojim ciljevima žele voditi HSK. Mi želimo promjenu statuta tako, da se ubuduće dopusti izbor delegata samo iz članstva udruga i ustanova. Udruge i ustanove trebaju priložiti izvje-šće o svom radu te popis članova. I kao što "nogometni savez" nema vlasti-tu momčad za prvenstvo, tako ne očeku-jemo niti od predsjedništva HSKNJ da se ponaša kao samostalna udruga nego da koordinira i predstavlja zajedničke inte-rese SVIH svojih članica.

U načelu, očekujemo da i druge savezne udruge, poput našeg društva AMAC, na-stupaju s jednom jedinstvenom delegaci-jom za svoj savez a ne kao što je to do sada bilo moguće, da tobože neovisni kandidati nastupaju kao lokalne udruge, iako su oni tek podružnice, povezane je-dnim te istim statutom.

Ukoliko ovom zahtjevu ne bude udovo-ljeno, AMAC-Deutschland e.V. će kao konstitutivni član HSKNJ napustiti.

Središnja će zadaća društva AMAC osta-ti i u buduće suradnja s hrvatskim sveu-čilištima, njihovim fakultetima i znan-stvenim ustanovama. Društvo želi pro-dubiti svoju djelatnost na širenju hrvats-ke kulture i znanosti. Kao stanovnici u stranoj državi pak želimo unapređivati

demokratske odnose i razumijevanje među narodima.

Povodom 100. obljetnice rođenja hrvats-kog pjesnika Dragutina Tadijanovića AMAC priprema na ovogodišnjem Vele-sajmu knjiga u Frankfurtu literarne tri-bine u suradnji s više kulturnih zajednica u Njemačkoj. Pripremamo između os-talog i promociju Njemačko – hrvatskog rječnika u izdanju profesora dr. Josipa Matešića. Također se i ove godine pri-prema studijsko putovanje hrvatskih stu-denata u Njemačku. U jednom se pose-bno literarnom kružoku želimo posveti-ti njemačkim prijevodima djela Mirosla-va Krleže.

Termini se i obavijesti društva AMAC nalaze na Internet- stranici:

<http://www.amac-d.de/>.

Ivica Košak
Predsjednik

365 TAGE BEIM KROATISCHEN HOCHSCHULVEREIN DARMSTADT

Was ist überhaupt < Der kroatische Hochschulverein>?

Wir sind ein studentischer Verein, der al-len kroatischen und kroatisch- abstam-menden Studenten bei der Studiums-Durchführung gerne Beratung und Un-terstützung bietet. Ziel ist sowohl den in-terkulturellen Austausch als auch gleich-zeitig die Integration in Deutschland zu fördern.

Offiziell gegründet wurde der Verein im Jahre 2000. Schon Jahre davor bildete sich allmählich eine realisierbare Vor-stellung, geprägt von anderen ausländi-schen Hochschulgruppen, die sich ge-genseitig halfen, mit selbst organisierten Veranstaltungen kulturell etablierten und

das Interesse anderer an der eigenen Kultur weckten. Gerade, weil die kroa-tisch abstammende Bevölkerung im Rhein- Main- Gebiet hohe Zahlen auf-wies und dies auch entsprechend bei den Studentenzahlen bemerkbar wurde, er-staunten die damaligen Vereinsgründer über den Mangel an kulturellem Aus-tausch.

Zurückblickend an die damaligen Ziele engagiert sich der „heutige“ Verein im-mer noch in vielen Schichten. Regelmä-ßig findet der jährliche Neujahrsempfang der TU Darmstadt statt, der allen auslän-dischen Hochschulgruppen ermöglicht, Traditionelles aus dem eigenen Land vorzustellen. Unter hohem Selbst-Engagement bereitet der HSDA (Hrvatsko Društvo Sveučilišta Darmstadt) hausgemachte kroatische Spezialitäten und präsentiert altertümliche Trachten aus verschiedenen Teilen Kroatiens. U. a. ist für das kommende Jahr eine Folk-loreanzaufführung geplant.

Auch hat sich die Cronic Party im Laufe der Jahre ihren Namen verschafft, was nicht anders zu erwarten war hinsichtlich der Zeit und Arbeit, die dort zur Organi-sation und Durchführung hineingesteckt wurde. Die Partys sollen Studenten aller Nationen die Möglichkeit verschaffen, interkulturelle Kontakte zu knüpfen und vor allem, neben den studentischen Auf-gaben, viel Freiraum zum Feiern bieten. Besonders erachtenswert ist das Gedenk-turnier für den an einer seltenen Krank-heit verstorbenen Vereinsmitbegründer R. Mandić. Im Frühjahr finden in den Sporthallen der TUD Basketball- und Fußballspiele statt, für die sich Mann-schaften kostenpflichtig anmelden und der komplette Erlös der Forschungs-Stiftung, die an der Rezeptur der Krank-heit arbeitet, gespendet wird. Fast tradi-tionell ist das darauf folgende selbstge-backene Kuchenessen.

Zu den Großaktivitäten zählen noch die Grill & Chill - Partys, die meistens am Ende des Sommersemesters, als gemein-samer Ausklang und Einstimmung auf die Sommerferien, gern besucht werden. Am Ende des Jahres bzw. zu Beginn des Wintersemesters findet regelmäßig eine Vollversammlung statt, die uns, den Ve-reinsmitglieder und besonders den Neu-ankömmlingen, ermöglicht, neue Ideen-netze zu spinnen und sie im Laufe der 365 Tage im Jahr zu verwirklichen.

Ružica Kasalo

ZAKLJUČCI III. SABORA AMAC/AMCA UDRUGA

U zaključnoj se riječi prof. dr. sc. Greta Pifat Mrzljak, predsjednica Povjerenstva za AMAC i Organizacijskog odbora III. sabora AMAC/AMCA udruga zahvalila predavačima na njihovu doprinosu radu sabora, izvjestiteljima o radu pojedinih AMAC udruga kao i svim članovima AMAC-Domusa i AMAC-Mundusa, koji su sudjelovali na saboru.

Zahvalila je predsjedniku Republike Hrvatske i ostalim uglednicima, koji su pozdravili sudionike sabora na svečanom otvaranju. Isto je tako izrazila žaljenje što saboru nije prisustvovao veći broj članova AMAC-Domusa, te posebno istaknutih alumnija iz politike, gospodarstva i medija.

Iznijela je zatim zaključke, koji su se tijekom održavanja sabora iskristalizirali kao rezultat razmjene ideja.

1) Najveću moguću pozornost treba posvetiti širenju alumni-ideje i povećanju članstva dosadašnjih udruga na Sveučilišta u Zagrebu i u svijetu kao i osnivanju novih AMAC-Domus i AMAC-Mundus udruga, gdje god je moguće. Istaknuta je potreba, da se u AMAC udruge uključe mladi učesnici na način, da ih se tijekom studija informira i priprema za alumni pokret.

Uz povećanje broja pojedinačnih članova (bivši studenti) poraditi i na privlačnosti kolektivnih članova (kompanije i institucije).

2) Sudionici su se sabora izjasnili za osnivanje Saveza alumnija u kojem će se udružiti Domus i Mundus udruge. Savez će djelovati uz pomoć ureda AMAC-a na Sveučilištu u Zagrebu koji će se uskoro osnovati. Ured će koordinirati rad alumni udruga.

Predloženi je statut saveza dobra osnova za definiranje konačne verzije statuta. Sudionici su sabora pozvani da u što kraćem vremenu (do 15. rujna 2004.) dostave svoje primjedbe Povjerenstvu za poslove AMAC-a, koje će ih razmotriti i konačnu verziju statuta poslati svim AMAC udrugama.

3) Bolje povezati udruge AMAC-Domusa radi razmjene informacija i kreiranja zajedničkih aktivnosti te radi pomoći u osnivanju novih AMAC udruga.

U tu svrhu treba napraviti kalendar djelovanja po pojedinim udrugama.

4) Interesno povezati AMAC-Domus i AMAC-Mundus najprije manjim akcijama, npr. organiziranjem predavanja, posjeta umjetnika i drugih istaknutih članova, po preporuci Saveza ili pojedinih AMAC udruga.

5) Ispitati mogućnosti pomaganja definiranih specifičnih projekata Almae mater (financijske donacije, gostovanja, stipendije i slično), koje je uskladilo sveučilište u suradnji s alumnijima udrugama.

6) Pristupiti izradi popisa članstva AMAC udruga (uz dopuštenje alumnija).

7) Usvojen je prijedlog AMAC-a Australije o osnivanju nagrada i povelja za zaslužne članove.

Način će se dodjele razraditi za slijedeći sabor.

8) Na sveučilištu nastaviti rasprave o globalizaciji u području znanosti, visokog obrazovanja i utjecaju globalizacije na hrvatsko gospodarstvo. U tim bi raspravama alumni trebali dati svoj aktivni doprinos.

9) Alumni društva se zadužuju da pronalaze te uključe u članstvo i rad udruga, sve bivše studente Sveučilišta u Zagrebu (posebno mlade), koji žive na području njihova djelovanja.

10) Redovito održavati sabore. Uvesti novi način organizacije sabora, koji će omogućiti više rasprava i razmjene ideja, (npr. okrugli stolovi) o temama aktualnim za AMAC, Sveučilište u Zagrebu i Hrvatsku..

11) Dati potporu osnutku AMAC udruge u Sloveniji.

12) Sveučilište će u Zagrebu potaknuti inicijativu za osnivanje AMAC udruga na ostalim hrvatskim sveučilištima.

13) Odati priznanje i zahvalnost svima, koji su svojim doprinosom pomogli održavanje sabora.

Prof. dr. sc. Greta Pifat Mrzljak
Za Organizacijski odbor
III. sabora AMAC/AMCA udruga

GRIJEŠIMO TRAŽEĆI BOGATAŠE A INTELEKTUALNI POTENCIJAL NE KORISTIMO

Tražimo naše ljude, koji su se obogatili u inozemstvu kako bi donijeli novac u Hrvatsku i tako pomogli privredu a imamo jak intelektualni potencijal, koji može potaknuti ne samo razvoj privrede i jačanje znanosti, nego i poboljšanje ukupnog stanja u zemlji / Bivšeg studenta, koji se želi donacijom zahvaliti svome fakultetu, treba osloboditi poreza, smatra Predsjednik Republike

ZAGREB – Predsjednik je Republike Stjepan Mesić sudjelovao u četvrtak 1. srpnja na III. saboru udruga AMCA (Almae Matris Croaticae Alumni), koji se do 3. srpnja održavao na Fakultetu elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Riječ je o skupu, kojemu je bio cilj okupljanje bivših studenata hrvatskih sveučilišta u zemlji i svijetu (alumni).

»Griješimo kada tražimo naše ljude, koji su se obogatili u inozemstvu, kako bi donijeli novac u Hrvatsku i tako pomogli privredu, jer imamo jak intelektualni potencijal, koji ne koristimo. On može potaknuti ne samo razvoj privrede i jačanje znanosti nego i poboljšanje ukupnog stanja u zemlji«, rekao je Mesić. Izrazivši potrebu za većim ulaganjima u obrazovanje i znanost, pokazao je nezadovoljstvo postojećim poreznim sustavom. Podsjetio je naime, da u razvijenim zemljama svijeta donacije visokoškolskim i znanstvenim institucijama nisu opterećene porezom, kao što je to slučaj kod nas. »Kada se bivši student, koji boravi vani, želi donacijom zahvaliti svome fakultetu, morao bi biti oslobođen poreza«, smatra predsjednik Mesić.

Sveučilište ostavlja velik trag u daljnjim profesionalnim i znanstvenim aktivnostima čovjeka, rekao je Mesić dodavši da alumni mogu puno pomoći u napretku Hrvatske. Samo udruživanjem potencijala - znanosti, tehnologije i obrazovanja - Europa može biti partner Americi, rekao je predsjednik, naglasivši da Hrvatska na velika vrata ulazi u Europsku uniju.

Mirela Lilek,
Vjesnik, petak, 2. srpnja 2004.

IZLAGANJE

Prof. Dr. sc. BRANKA
KUNTA NA III. SABORU
AMAC/AMCA

AMAC – ideja, ostvarenja, očekivanja

Kako bi jasnije definirali buduće ciljeve udruga AMCA/AMAC moramo se podsjetiti i glavnih razloga za osnivanje i postojanje udruga alumnijskih, diplomanata sveučilišta, koje je u članku "Povratak korijenima" objavljenim u 1. broju „Glasnika“ bivših studenata Sveučilišta u Zagrebu u ožujku 1990.g. naveo tadašnji rektor prof. dr. Z. Šeparović:

“Mi imamo tradiciju, ali nismo nje govali posebne oblike povezivanja i organiziranja onih koji su studirali na našem sveučilištu. Sveučilište se nije brinulo o svojoj djeci, puštalo ih je u život i u svijet, neka se snađu. Zagrebačko je sveučilište dosada dalo više od 200.000 diplomiranih stručnjaka, a studenata je bilo još mnogo više. Gdje su oni sada? Čime se bave? Misle li na Alma Mater, pamte li je po dobru ili zlu, zapjevaju li katkada sa svojim kolegama *Gaudeamus igitur*? ...Ideja je povezivanja alumnijskih, onih koji su zajedno studirali i diplomirali, snažno razvijena u anglosaksonskim zemljama. Stanford, Yale, Columbia i Harvard te drugi poznati univerziteti ne bi bili tako moćni, da iza njih ne stoji velika ljubav njihovih bivših studenata, organiziranih u snažne *Alumni Associations*. Oni se sastaju, primaju svoj časopis, prate što se zbiva na matičnom im univerzitetu, pomažu savjetom, poklonima, novcem, (a to im se i odbija od poreza). Nose kravate i šalove, bedževe svojih univerziteta, pomažu mladim talentima, primaju ih na posao, savjetuju, omogućuju im praksu itd. Tako je u svijetu. A u nas?”

S tim je razmišljanjima 1989. pokrenuto osnivanje naše organizacije i **to su naši temeljni ciljevi i danas.**

Nedugo po osnutku, u našoj su organizaciji, na zagrebačkom, a i svim drugim hrvatskim sveučilištima, navedeni opći ciljevi došli u drugi plan, jer se aktivnost hrvatskih intelektualaca u zemlji i inozemstvu tih burnih dana okrenula najvećem hrvatskom cilju, borbi za uspostavu i priznavanje hrvatske države. Tom osnovnom cilju značajno su pridonijela i društva AMCA/AMAC te mnogi pojedinci, članovi tih društava u svijetu. Njihovom se doprinosu svi ponosimo i svi

smo im zato zahvalni.

Danas su ta vremena iza nas, naša hrvatska država postoji, razvija se i napreduje a naša se organizacija mora okrenuti izvornim razlozima za osnutak i djelovanje udruga alumnijskih, kako u zavičaju tako i u svijetu.

Uz ostvarenja u prethodnih 15 godina o kojima je prije mene govorio kolega Šeparović, podsjetit ću i na ono neostvareno, jer je sigurno, da ne možemo biti zadovoljni radom organizacije AMCA/AMAC tijekom proteklih nekoliko godina. Pri takvoj ocjeni polazimo najprije od konstatacije da naša organizacija može biti snažna samo ako obuhvati što je moguće više članova, njena snaga mora proizlaziti iz AMAC Domusa, gdje živi i radi velika većina diplomiranih na ovom sveučilištu.

Snažne organizacije AMAC-Domusa olakšat će djelovanje AMAC / AMCA udruga u inozemstvu, koje će za svaku svoju akciju (predavanje, gostovanje, stipendiranje i dr.) lako naći kompetentne sugovornike-alumne iz zemlje.

Ovdje pak u Hrvatskoj nismo tijekom zadnjih desetak godina za organizaciju AMCA/AMAC uspjeli zainteresirati dovoljno diplomanata, premalo je novih fakultetskih udruga AMCA/AMAC osnovano a koje još aktivno djeluju. Proteklih je godina samo nekoliko udruga na fakultetima bilo zadovoljavajuće aktivno, na Građevinskom fakultetu, FER-u i FKIT-u. O radu nekih već davno osnovanih udruga (Medicinski i Farmaceutsko-biokemijski fakultet) nismo puno čuli, na nekim su fakultetima udruge osnovane tek nedavno (Pravni fakultet, Fakultet prometnih znanosti, Fakultet organizacije i informatike u Varaždinu, Hrvatski studiji, Grafički fakultet) ili prije nekoliko dana (Agronomski i Tekstilno-tehnološki fakultet). Spomenuo sam i udrugu na Pravnom fakultetu, što mi se čini vrlo važnim, jer upravo udruge na takvim, brojem studenata i diplomanata velikim fakultetima, kao što su još npr. Ekonomski, Filozofski fakultet, Fak. političkih znanosti, mogu znatno pridonijeti napretku AMAC-a. Na tim fakultetima godišnje diplomira velik broj studenata, od kojih mnogi kasnije zauzimaju važne položaje u društvu, politici, gospodarstvu i medijima.

Uz vidljivu aktivnost nekih udruga AMAC/AMCA u svijetu, mnoge druge stagniraju, neke, nakon razdoblja Domovinskog rata i uspješne borbe za

hrvatsku državu i njeno međunarodno priznanje, nisu našle prave motive daljnjeg djelovanja a neke su osnovane udruge čak «prešle u stanje mirovanja» te su se gotovo ugasile. A mi ovdje na sveučilištu, ni sami nismo bili dobro organizirani pa im nismo ukazivali na izvornu svrhu i ciljeve organizacije. Sveučilište nije uspjelo AMAC-u posvetiti dovoljno vremena, a nije pronađen ni pravi oblik, ni pravi čovjek-organizator, koji bi na Rektoratu vodio Ured udruga AMCA/AMAC.

Tek je 2002.g. na poticaj rektorice prof. dr. Helene Jasne Mencer osnovana Koordinacijska grupa za AMAC, a 26. je listopada 2002. rektorica imenovala Povjerenstvo za poslove AMAC-a u sljedećem sastavu: prof. dr. sc. Greta Pifat-Mrzljak, predsjednica, prof. dr. sc. Ivica Džeba, Građevinski fakultet, Mladen Jonke, AMAC-Njemačka, profesor emeritus dr.sc. Branko Kunst i profesor emeritus dr.sc. Zvonimir Šeparović.

Povjerenstvo je na prvim sastancima zaključilo, da prvenstveno hitno treba ostvariti dva cilja:

- **izdavanjem glasila AMCA/AMAC uspostaviti odnosno poboljšati veze svih AMCA/AMAC udruga u zemlji i svijetu,**

- **organizirati 3. sabor udruga AMCA/AMAC, na kojem će se detaljno razmotriti stanje udruga, redefinirati ciljevi rada i djelovanje i donijeti Statut Saveza Društava AMCA/AMAC.**

Prvi od tih zadataka kao i prvi dio 2.zadatka su ispunjeni, izašla su i dobili ste dva broja našeg glasila i sazvan je današnji 3.sabor.

Danas i ovdje trebali bi do kraja ispuniti drugi zadatak.

Da bi to mogli učiniti pokušat ću ponovno definirati ciljeve rada i djelovanja društava AMCA/AMAC te potaknuti raspravu o tom pitanju.

Vraćam se stoga izvornim razlozima za osnutak i djelovanje udruga alumnijskih.

Temeljni ciljevi udruživanja u društva/udruge AMCA/AMAC:

- **njegovanje tradicija zagrebačkog sveučilišta**

- **briga za unapređenje rada sveučilišta, te snažna potpora njegovim razvojnim programima.**

Sve to radi promicanja ugleda i dobiti sveučilišta kao i promicanja hrvatske kulture i jezika.

U društvima/udrugama AMCA/ AMAC alumni (bivši studenti) sastaju se i družu

- podsjećajući se na studentsko doba, na svoje kolege i nastavnike te na pripadnost svojoj Alma mater,

- prate što se zbiva na matičnom im sveučilištu, te se dogovaraju o akcijama, kojima mogu unaprijediti rad svoje Alma mater.

Što ih motivira da to čine?

Motive za aktivnost u društvima AMAC, nalazi članstvo u samom odnosu bivših studenata prema matičnom sveučilištu. Alumni su završetkom studija stekli znanje i zvanje, koje im je omogućilo dobar start u životu, koje im je doslovno dalo kruh u ruke. Uz njih same, njihovu marljivost i zalaganje, uz žrtvovanje njihovih roditelja da ih školuju, tom cilju pridonijelo je i matično sveučilište na kojem su studirali i koje im je omogućilo stjecanje stručnih znanja i dalo im završnu diplomu.

Tom se činjenicom, stečenom diplomom sveučilišta, pogotovo ako je sveučilište poznato i svuda priznato, bivši studenti ponose i osjećaju zahvalnima za izobrazbu i dobivenu diplomu. Ne samo zahvalnima, već i dužnima, moralno obveznima da kasnije, tijekom uspješne karijere prate rad i na razne načine pomognu sveučilištu, koje im je dalo kruh u ruke. Moramo prevladati shvaćanje, da pojedinac od društvene zajednice mora samo dobivati, a da zajednici ništa ne daje. Alumni stoga pomažu sveučilištu, pogotovo najuspješniji od njih a neki, koji se nalaze na čelu jačih tvrtki, mogu u ime tvrtke osigurati i materijalnu pomoć sveučilištu. Iako je naša sredina zasada mnogo siromašnija od razvijenog svijeta, duboko sam uvjeren da i u Hrvatskoj postoje uvjeti za takvo pomaganje.

Na nama je sada da generalno formulirane ciljeve, pretočimo u jasne i konkretne zadatke. Najvažnije od

njih vidim ovako:

ZADACI

- Promicanje ugleda zagrebačkog sveučilišta
- Rad na dobiti sveučilišta: - pomoć i potpora razvojnim programima sveučilišta:
 - a) savjetima
 - b) materijalnim doprinosima (pokloni, donacije poduzeća)
- Okupljanje članstva
- Obavješćavanje članstva
- Promicanje hrvatske kulture i jezika

O svakom ću od navedenih zadataka reći nekoliko riječi:

1. PROMICANJE UGLEDA ZAGREBAČKOG SVEUČILIŠTA:

- upoznavanjem članstva i šire javnosti-medija u Hrvatskoj i u inozemstvu
- s radom i postignućima sveučilišta
- s vrlo poznatim ljudima, koji su studirali na našem sveučilištu ("celebrities") kao nobelovci, ugledni umjetnici, znanstvenici, liječnici, inženjeri, istaknuti poslovni ljudi, te posebno
- upoznavanje mladih ljudi – srednjoškolaca s uspjesima sveučilišta

2. RAD NA DOBROBITI SVEUČILIŠTA - POMOĆ RAZVOJNIM PROGRAMIMA:

- a) savjetima
 - organizaciji i modernizaciji sveučilišta,
 - o nastavnim planovima i programima.
 - drugim pitanjima
- b) materijalnim doprinosima (pokloni, donacije poduzeća)

Organiziranim sakupljanjem materijalnih doprinosa, bilo u tvrtkama koje istaknuti članovi vode u Hrvatskoj ili u svijetu, bilo osobnim poklonima.

("Organizirano sakupljanje..." znači da se u okviru programa razvitka sveučilišta pripremi plan akcija za koje bi se dio sredstava sakupljao putem udruga AMAC/AMCA. Osnova će za takav plan akcija biti:

- program razvitka sveučilišta,
- prijedlozi i potrebe pojedinih fakulteta,
- prijedlozi pojedinih društava AMCA/AMAC kao i želje pojedina.

Donacijama će se i poklonima dobivena sredstva koristiti :

- za sufinanciranje projekata, kojima se obogaćuje rad sveučilišta
- kulturnih projekata
- športskih projekata te
- pomoć aktivnom sudjelovanju članova za postdiplomskog studija na znanstvenim konferencijama
- pomoć studentskim udrugama
- prema željama donatora

Pretpostavlja se da će u kampanjama za prikupljanje donacija sudjelovati i studenti – dobrovoljci, koji će tako s jedne strane razviti svoje sposobnosti komuniciranja a s druge strane, izravnim se kontaktima s uglednim Alumnima upoznati njihove uspješne karijere nakon diplomiranja na našem sveučilištu.

3. OKUPLJANJE ČLANSTVA

- uključivanje što većeg broja bivših studenata u članstvo radi sastajanja i druženja s kolegama.
- osnivanje novih fakultetskih udruga AMAC/AMCA i u domovini (posebno na većim fakultetima) i u inozemstvu.
- održavanje Sabora AMCA/AMAC, redovitih godišnjih sastanaka pojedinih udruga,
- sastanaka pojedinih generacija na fakultetima i sl.

4. OBAVJEŠTAVANJE ČLANSTVA

- glasilom koordinacije udruga AMCA/AMAC,
- glasilima pojedinih društava, kojima

se članstvo informira o djelovanju sveučilišta i pojedinih društava.

5. PROMICANJE HRVATSKE KULTURE I JEZIKA

Posebne akcije, koje zajednički planiraju i pokreću udruge u svijetu te udruge na Filozofskom i drugim fakultetima zagrebačkog sveučilišta.

Nadam se i očekujem da će iznesene ideje biti poticaj vašoj raspravi, pa će iz konačnih zaključaka daljnji plan akcija u suradnji s odgovarajućim tijelima sveučilišta (.....Povjerenstvom za razvoj) pripremiti Povjerenstvo sveučilišta za poslove AMAC-a. Ono će ujedno povezivati društva aluminja i koordinirati rad Saveza društava.

OSVRT NA III. SABOR AMAC/AMCA

Izješće za sjednicu predsjedništva

AMAC-Njemačke (AMAC-D) je prihvatio «novi» statut na sjednici predsjedništva 26.11.03. u Frankfurtu. (Vidi: www.amac-d.de/kronika)

Potrebu smo tog statuta vidjeli u zakonskoj regulativi osnivanja alumni društva kao pravne osobe. U dogovoru je iz 1992. izričito bilo zaničevano, kako alumni društva mogu biti pravne osobe. Budući da se naše djelovanje u SR Njemačkoj moglo odvijati samo kroz titulu pravne osobe, mi smo svjesno kršili dogovor i anticipirali novi statut, koji izričito pozdravljamo te se zahvaljujemo kolegicama i kolegama na trudu, koji su uložili kako bi taj statut mogao biti prihvaćen.

I nakon prihvaćanja statuta na III. saboru, mogu se unijeti izmjene i dopune formalne prirode kako bi se olakšala komunikacija i poboljšalo djelovanje udruge AMAC/AMCA .

Držimo interesantnim primjedbe na statut iz AMAC-UK. Naša udruga predlaže, da povjerenstvo razmotri prijedloge i us-

kladi statut s odredbama pozitivnih zakona u RH.

Formuliranje statuta u pojedinim zemljama, u našem slučaju SR-Njemačke, podliježe isto tako nužnom usklađivanju s postojećim njemačkim zakonima. U Njemačkoj je za nas interesantna razlika između «udruge stranaca» i «strane udruge». Formalna subordinacija DOMUS-u, promijenila bi naš dosadašnji karakter «udruge stranaca» u «stranu udruhu»! Zato naglašavamo, kako (nepotreban) formalizam može samo otežati a ne olakšati suradnju.

Naš prijedlog glasi, pokušajmo s postignutim (usvojenim statutom) ostvariti zaključke III. sabora (*prema dopisu kolegice Grete od 12.07.04.*) a ako se u formalizmu dosadašnjih zaključaka, dokumenata i sl. nađe ponešto što će otežavati naš rad, neka se to na budućim susretima (u saboru) unese kao promjena.¹

AMAC-D, posebice redakcija GLASNIKA (7 izdanja u 12 godina) nudi suradnju ostalim udrugama iz MUNDUS-a, kako bi sa zajedničkom publikacijom i boljim izborom tema doprinijeli zajedničkim ciljevima. Naša je vizija GLASNIKA, prikupljanje studijskih diplomskih, doktorskih te sl. znanstvenih radova a koji su ostvareni u inozemstvu te ih i reprezentirati u našem časopisu u skraćenom (**abstracts**) obliku. (Vidi: Projekt GLASNIK 11.09.02.doc, te AMAC-podrška.doc na str. 26)

Ivica Košak.

¹ *Zapisnik, sa redovne sjednice predsjedništva Almae Matris Alumni Croatiae-Deutschland e.V., Mainz dne 18.09.04*

Točka 3) Izvještaj sa III. Sabora AMAC/AMCA u Zagrebu
Izvještaj je jednoglasno prihvaćen;
Po Statutu je AMAC Udruga od općeg dobra, formalno financijski suverena, čiji se rad ne osniva na profitu, već se financira isključivo iz članarina i donacija; osnovni cilj je kontakt zagrebačkih studenata u Dijaspori, pomoć njima oko nostrifikacija Diploma i promidžba zajedničkih ciljeva; isto tako povezi vanje bivših studenata i prijatelja hrvatskih sveučilišta a koji stalno borave u Njemačkoj
Predstavljena je ideja o tzv. POOLu znanstvenika, koji bi sadržavao podatke o znanstvenicima bivšim studentima Zagrebačkog Sveučilišta i konkretizirano Katalog ponuda;
Kolega Mladen Jonke je dao ostavku na mjesto koordinatora AMAC/AMCA Njemačke

1. KONGRESS KROATISCHER WISSENSCHAFTLER AUS KROATIEN UND DER DIASPORA (ZAGREB – VUKOVAR, 15. – 19. NOVEMBER 2004)

Auf Einladung des Ministeriums für Wissenschaft, Bildung und Sport trafen in Zagreb kroatische Wissenschaftler aus aller Welt mit ihren Fachkollegen in Kroatien (insgesamt fast 600 Teilnehmer) zu einem viertägigen Austausch zusammen. Dem Kongress schlossen sich am 3. Tag die Hauptversammlung der Weltweite Vereinigung Kroatischer Ärzte e.V. (World Association of Croatian Physicians WACP) an sowie Vertreter der namhaften kroatischen Unternehmen, die den Kongress sponserten. Als Begleitveranstaltung wurde eine Ausstellung mit Postern aus den letzten drei Jahren gezeigt, die junge Wissenschaftler schon im Ausland präsentiert hatten.

Das Motto der Begegnung im Hotel „Opera“ in Zagreb, so betonte in seiner Begrüßungsrede vor höchsten Regierungsvertretern der Gastgeber und Initiator des Treffens, Minister für Wissenschaft, Bildung und Sport Dr. sc. Dragan Primorac, sei : „Einheit durch Wissen“ – Wissen, als Fundament für den dauerhaften Verbund zwischen Heimat und Diaspora. In Vorträgen und Arbeitssitzungen in sechs Fachsektionen (Naturwissenschaften, Technik, Biomedizin, Sozialwissenschaften, Humanwissenschaften und Biotechnologie) wurden Meinungen und Vorschläge über ein gemeinsames wissenschaftliches Engagement und über Richtlinien für eine moderne Entwicklung Kroatiens präsentiert. Das Programm mit dieser Zielsetzung wird von der Internationalen Bank für Aufbau und Entwicklung unterstützt.

Die Arbeitsergebnisse des Kongresses wurden zum Schluss im Plenum vorgestellt und in Form einer Resolution zusammengefasst, die vom Minister als gültiges Schlüsseldokument „für diese und alle zukünftigen Regierungen“ proklamiert wurde.

Der Termin der vorbildlich organisierten Veranstaltung deckte sich mit dem 13. Jahrestag der Einnahme von Vukovar – am 18. November 1991. Die Kongressteilnehmer reihten sich in die unübersehbare Kolonne der Menschen ein, die gekommen waren, der Opfer des Angriffs des letzten Krieges, in bewegenden Zeremonien im Hof des Krankenhauses und auf dem Friedhof, zu gedenken.

Dr. Dragica Marija Anderle

WORKSHOP
„MEHR AUSBILDUNG FÜR
MIGRANTEN-/INNEN“
 28.9.2004, Köln

Izvešće

Na velikom je javnom susretu u zgradi gradskog foruma «Gürzenich» u Kölnu, na kojem su bili prisutni njemački savezni ministar za privredu W. Clement, ministarski predsjednik Nordrhein-Westfalen-a P. Steinbrück te predstavnici medija, trgovinske komore, biroa za zapošljavanje, škola, njemačkih i stranih poduzetnika, tematizirana problematika zapošljavanja migranata - posebno mlade generacije - u Saveznoj republici Njemačkoj. Službene statistike trenutno pokazuju veliki udio djece iz migrantskih obitelji na školovanju (NRW = 4850 učenika a od toga 2253 imaju stranu putovnicu). Alarmantno je malen udio onih, koji počinju redovitu izobrazbu za sticanje zvanja (40% u BRD - 18% u gradu Kölnu). Savezna je agencija za rad startala zbog toga inicijativu za poboljšanje stanja. Pozivaju se pokrajine, komune, škole, poduzetnici i sve institucije, da zajednički pokrenu projekte u kojima bi se sudionicima «prenijele osnove njemačkog privrednog sustava u sadašnjem procesu globalnog razvitka» (Clement). Traže se bilance o dosadašnjim iskustvima u radu s migrantima i odgovori na pitanja, koje «prednosti imaju poduzeća od zapošljavanja stranih djelatnika (poznavanje jezika, drugih kultura, kontakti prema posebnim grupama potrošača) i kako te nove projekte financirati» (Steinbrück). Predstavljen je köln-ski model suradnje svih čimbenika u komuni, kako bi se postiglo poboljšanje (Info-listići kod mene).

Prilog je diskusiji gosp. Jerka Čuture, predstavnika udruge hrvatskih hotelijera i gastronomija glasilo u sažetku: Njemačka privreda ima pozitivne rezultate u radu s migrantima; prihvatiti i školovati mlade znači, osigurati opstanak vlastitog poduzeća; potrebna je pomoć komuna i škola; u cijelom procesu pridobivanja mladih u razne struke ima previše birokracije ;» mi smo se integrirali ali naša tipičnost treba doći više do izražaja - die Seele muss sich öffnen». Na primjeru turskih poduzetnika, čulo se u diskusiji, da su dobro organizirani ali da je u praksi s agenturama, bankama, socijalnim osiguranjima sve vrlo teško i nepregled-

no. Potrebna su mjesta za informacije i savjetovanja za područja: radno pravo, socijalne, pedagoške službe (javna je pomoć za kurseve ukinuta). Predstavnik je Italije podsjetio na drugu stranu medalje - troškove resocijalizacije. Njegov je zaključak : ako se migranti ne pobrinu za obrazovanje, onda ovo društvo nema šanse za budućnost. U mnogim obiteljima nema određenog iskustva sa školovanjem, jer roditelji sami nisu prošli ciklus prijelaza iz škole u profesionalni život.

Ja sam u diskusiju prenijela AMAC-ovo stanovište: 1. da su udruge, kao što je naš akademski savez, kadrovski sposobne da se uključe u jedan projekt obrazovanja kroz dodatnu nastavu (jezik, specijalno stručno znanje, statistika, savjetovanje te posjete poduzećima), jer obitelj i škola očito nisu dovoljne, da bi pripremili početnike za profesiju. 2. da je nužno sada i baš ovoj mladoj generaciji pomoći da se uključi u radne procese, kako bi iduća generacija bez prepreka nastavila taj kontinuitet. 3. pravo je na rad osnovno ljudsko pravo te je od egzistencijalnog interesa za ovu zemlju. Njemačka je država u obavezi, da se brine i za taj dio svojih građana.

Dr. M. Dragica Anderle

NE BANALIZIRAJMO
ZNANOST,
AKO ŽELIMO PREŽIVJETI
GLOBALIZACIJU

1905. je godina za fiziku bila čudesna godina (annus mirabilis). Einstein je kao 26-godišnjak, u pol godine objavio u stručnom časopisu „Annalen der Physik“ pet znanstvenih članaka, od kojih su tri zavrijedila Nobelovu nagradu:

1.Revolucionarna je ideja, da se svjetlost ponaša i kao čestica, donijela Einsteinu 1921. godine Nobelovu nagradu a modernom čovjeku laser, digitalni fotoaparati, solarne ćelije i sve instrumente, gdje se svjetlo pretvara u elektricitet.

2.Einstein je dokazao realnost molekula i atoma kroz spoznavanje Brownovo gibanje, kaotično gibanje čestica peluda u vodi, rezultat sudara molekularnog toplinskog gibanja. Dio je tog rada bio već razrađen u Einsteinovoj dizertaciji 1905. godine.Ta je dizertacija najviše citiran Einsteinov rad, jer je imao

kao rezultat primjenu u raznim tehničkim područjima, od građevine do meteorologije.

3.Neintuitivni postulat, da svjetlo u vakuumu uvijek ima apsolutnu istu brzinu c (otprilike 300.000 km u sekundi) značilo je radikalnu promjenu u shvaćanju prirode. Bez obzira kako se brzo giba promatrač relativno prema izvoru svjetla, emitirano svjetlo ima uvijek istu brzinu c. U prirodi ništa ne može biti brže od svjetlosti. Posljedica je tih postulata da su vrijeme i dužina relativne veličine a ne apsolutne, kao kod Newtona. Masa je oblik energije izražena s najpoznatijom formulom u fizici: $E_0=mc^2$. Time je klasična mehanika postavljena naglavce a Einstein postao popstar i ikona fizike. Njegova je Specijalna i Opća teorija relativnosti između ostaloga donijela današnjem čovjeku i jasnu sliku na televizoru te mogućnost točne satelitske navigacije (Global Positioning System, GPS).

Njemački je savezni kancelar Gerhard Schröder 19. veljače u prisustvu ministrice znanosti i 800 uzvanika službeno otvorio godinu Einsteina s riječima: *Samo fundamentalno istraživanje u slobodi i nezavisnosti može stvoriti materijal neophodan za naše buduće ekonomsko blagostanje i novu kulturu znanosti!*

Einsteinovi fundamentalni zakoni, tako daleki od „zdravog ljudskog razmišljanja“, nikad ne bi imali tako duboki utjecaj na modernu tehnologiju, da nisu tisuće i tisuće fundamentalnih znanstvenika Einsteinove teorije doveli u formu pristupačnoj inženjerskoj znanosti.

Stogodišnjica je tih fundamentalnih istraživanja i pedesetogodišnjica smrti Einsteina, navela UNESCO da 2005. godinu proglasi Godinom fizike. Cilj je te proslave da vlade i široke mase uvide važnost fundamentalnog istraživanja bez kojega nema adekvatnog obrazovanja i tehničkog napretka!

Njemačko je Društvo fizičara uz prisustvo kancelara Schrödera otvorilo kongres o Einsteinu, kojemu je prisustvovalo šest tisuća fizičara i to u Berlinu, gdje je Einstein znanstveno i društveno djelovao od 1913. do 1933. godine.

Tom je prigodom bila organizirana posjeta tadašnjem znanstvenom Centru *Kaiser-Wilhelm-Gesellschaft "KWG"*, u Dahlemu, dijelu Berlina, koji je imao tada sličnu organizaciju i ulogu kao danas kod nas *Institut Ruđer Bošković*. Prvi je direktor KWG Instituta za fiziku bio

Einstein. Poslije drugog je svjetskog rata KWG preimenovan u *Max-Planck-Gesellschaft "MPG"*, a prvi je generalni direktor bio nobelovac Otto Hahn, a direktor Instituta za fiziku, nobelovac Werner Heisenberg. Danas MPG ima preko 80 znanstvenih instituta za fundamentalna istraživanja.

Voditelj je te posjete iznio žalosnu sudbinu KWG dolaskom Hitlera na vlast 1933. godine. Rasnim su zakonom izbačeni svi znanstvenici židovskog porijekla iz svih znanstvenih ustanova. Na uzaludni pokušaj Max Plancka uvjeriti Hitlera, da to znači konac fundamentalnog istraživanja u Njemačkoj, vulgarni je diktator i neznanica Hitler odgovorio: *nama ne treba ta fundamentalna židovska fizika*. Mi imamo njemačku primijenjenu fiziku a jedine teorije, koje nas interesiraju su Darwinova teorija i šport! Rezultat je te vulgarne odluke bio, da su većina znanstvenika emigrirali u Ameriku pa je Amerika postala svjetska znanstvena sila na području fundamentalnih znanosti a time i u modernoj tehnologiji. Njemačka je poslije drugog svjetskog rata trebala više od trideset godina da se oporavi od tog šoka i nikad nije više dostigla nivo u svijetu, kojeg je imala prije Hitlera!

Mislim da se može, „si licet parva componere magnis“, ako je dopušteno usporediti ovu veliku tragediju s malom, koja prijete Hrvatskoj od predloženog projekta Svjetske banke: *Croatia science & technology projekt*.

Projekt predviđa preorijentaciju Instituta Ruđer Bošković prema primijenjenim znanostima. Time bi znanstveno izgubili Institut Ruđer Bošković, naš jedini uspješni Institut za fundamentalna istraživanja. Hrvatska kao kulturna zemlja mora imati znanstveni prostor za fundamentalno istraživanje! Nikoga ne čudi taj potez Svjetske banke, koja je sa svojom pohleptom za novcem, kreditima već uništila ekonomiju mnogih zemalja ali je skoro nevjerovatan toliki manjak znanstvene kulture Hrvatskog ministarstva za znanost i šport, koje podržava tu znanstveno nekonzistentnu ideju!

Sličan je pothvat onemogućen u Sloveniji, gdje su znanstvenici *Instituta Jožef Stefan*, institut sličan po strukturi našem IRB-u, svojim ostrim protestima naišli na razumijevanje i podršku Ministarstva za znanost te odbacili rigorozno taj neznanstveni savjet! Nadajmo se, da će oštri protesti naših znanstvenika s istim uspjehom, podržani konačno od mi-

nistarstva, odbaciti taj nedozreli savjet Svjetske banke!

Izgleda kao ironija, da baš u ovoj godini, kad čitav svijet slavi važnost fundamentalnog istraživanja, mi želimo biti originalni protiv čitavog kulturnog svijeta, kao nekad Albanija te ukinuti fundamentalnu znanost i pretvoriti „annus mirabilis“ u hrvatsku „annus ater“ (crnu godinu).

Ta bi tragedija bila još veća u ovo doba globalizacije. Naše ministarstvo želi u razvoju tehnologije nepromišljeno preskočiti fazu R&D (istraživanje i razvitak) koje hoće, da se kao slijepi putnici ubacimo u brzi vlak globalnog tehničkog napretka i postanemo zemlja švercera. Ta švercerska metoda danas, u globalizaciji, nužno otvorenom tržištu i ekonomiji bez granica, ne pali više. Mitos je, da globalizacija uništava nacionalne države, ona samo zahtijeva preobražaj nacionalnih država. Dok je pred desetak godina svaka država težila prema autarkičnoj ekonomiji, gdje je nastojala biti identična s drugim državama: imati svoju industriju, svoju vojsku, svoje željeznice, svoje školstvo, svoju poljoprivredu itd., danas u globalizaciji, država mora biti različita, a ne identična s drugim državama. Otvorene će inače granice uvozom uništiti tu domaću ekonomiju, koja nije komparativna s globalnom i time stvoriti opću nezaposlenost i siromaštvo. Danas se zahtijeva svjetska segmentirana ekonomija, *segment of Excellence*, koja se integrira u globalnu ekonomiju. Svaka kulturna zemlja mora pružati u obilju ono, u čemu druge kvantitativno i kvalitativno oskudijevaju. Nama treba inovativna ekonomija, moderna administracija, moderno obrazovanje i adekvatna komparativna industrija. Imitacija je nedovoljna. Traži se originalnost i inovativnost, koje se ne mogu postići bez lokalnog fundamentalnog istraživanja. U globalizaciji, male zemlje imaju čak i prednosti pred velikima, kako to danas pokazuju Irska i Finska, koje su do pred nekoliko godina bile ekonomski nazadne a danas su postale primjer, kako se ulaganjem u obrazovanje i fundamentalno istraživanje postaje *segment of excellence* u globalnoj ekonomiji! Živjeti u 21. stoljeću bez vlastitog fundamentalnog istraživanja znači ekonomsko samoubojstvo. Zato leži velika odgovornost na našem ministru znanosti, jer je odluka danas odluka za naše sutra!

Nadajmo se da naš ministar za znanost nema Herostratosove navike, jer još ima

vremena da postane glasovit ali na jedan pametniji način!

Moja bi pokojna baka rekla, neka mu Bog prosvijetli pamet, da nas ne uvede u napast!

Dr. Ivo Derado
Max-Planck-Institut, München

KRATKI CURRICULUM VITAE Prof.dr. IVO DERADO

1929. rođen u Splitu
1952. Maturirao na Klasičnoj gimnaziji u Splitu
1952.-1957. studirao na Matematsko-Prirodoslovnom fakultetu u Zagrebu. Diplomirao na Institutu Ruđer Bošković
1957.-1961. studij fizike u Göttingenu i Münchenu.
Stipendista Max-Planck-Instituta für Physik und Astrophysik
1959.-1960. Njemački Fellow u CERN-u u Ženevi
1961. doktorirao na Ludwig Maximilians Universität München, referent disertacije Prof.dr. Werner Heisenberg
1961.-1963. asistent na katedri Teoretske fizike na LMU München
1963.-1966. associate profesor na University of Notre Dame, South Bend, Indiana, USA.
1966.-1968. Visiting profesor na Stanford University, SLAC, Stanford, California, USA.
1968.-1994. vođa eksperimentalne grupe (Gruppenleiter) na Max-Planck-Planck-Institutu für Physik. Vodio eksperimente iz fundamentalne fizike na akceleratorima: Nacional Laboratory Brookhaven USA, DESY (Hamburg), CERN (Ženeva), Fermilab (Batavia) USA.
Sabatical na Univerzi Paris-Sud, LAL, Orsay, France, Università di Roma, La Sapienza, CERN, Stanford University, JINR DUBNA (RUSIJA).
1994. pensioniran. Bez administrativnih funkcija dalje radi na MPI u Münchenu.
Dosad objavio preko 200 znanstvenih radova iz fizike Elementarnih čestica. Tridesetak popularnih članaka u raznim časopisima i novinama iz područja ekologije, filozofije i religije.
Držao predavanja na raznim sveučilištima i znanstvenim institucijama u Americi, Europi i Aziji.
Dio vremena posvetio studiju Solarne energije. Poslije penzioniranja se bavi na Heisenberg Institutu između ostalog filozofskom interpretacijom Teorije relativnosti i Kvantne fizike.
U stalnom kontaktu s Institutom Ruđer Bošković: Znanstvene kolaboracije s grupama iz RB. Razne seminare na RB, Sveučilištima u Zagrebu, Splitu i Osijeku, kao i predavanja o političkim temama u raznim udrugama u Zagrebu i Splitu.
Oženjen i ima dvoje djece i četiri unučadi.

Razgovor sa ing. Srećkom Bošnjakovićem, predsjednikom društva Hrvatskih inženjera, tehničara i ekonomista - HIT&E e.V. iz Stuttgarta

Tema: *Posjet studenata zagrebačkog Fakulteta strojarstva i brodogradnje, sveučilišta u Zagrebu od 4. do 6.11.2004 u Stuttgartu i Tübingenu*

Razgovor vodila:
Anka Krstić-Legović

Društvo HIT&E ili Udruženje inženjera, tehničara i ekonomista hrvatskog porijekla, te brojnih prijatelja, sa sjedištem u Stuttgartu, u pokrajini Baden-Württemberg, djeluje već od 1993. godine. Cilj je okupljanja, od osnivanja pa sve do danas bio – uz druženje članova, poduzimanje raznih aktivnosti, posebice dobrotvorne i socijalno-humane djelatnosti, različite širine i sadržaja. O tome postoje godišnji izvještaji, objavljeni u ranijim „Glasnicima“.

Posljednjih se godina, veze sa sveučilištem u Zagrebu još intenzivnije njeguju, a između ostalih i na taj način tj. putem godišnjeg posjeta studenata iz Zagreba, ovom sveučilišnom okružju. Uz vrlo aktivne članove društva, ing. Stjepana Poropatića, dr. Dragutina Lederera i ing. Igora Klarića, moramo naglasiti da bez predsjednika društva, Srećka Bošnjakovića i njegove supruge Susanne Bošnjaković Buescher, ne bi mnoge aktivnosti bilo moguće realizirati. Srećko i njegova supruga, budno sudjeluju na mnogim aktivnostima i sastancima te su uvijek spremni za nove susrete i događaje.

Činjenica je, kojoj treba odati priznanje, da su oni u društvo uložili puno truda, zalaganja i entuzijazma. Materijalno i moralno stoje već niz godina na kormilu broda – zvanog – HIT&E...

GLASNIK.:

Vi ste već nekoliko godina aktivno sudjelovali i potpomagali vrlo interesantnu suradnju između zagrebačkog Fakulteta za strojarstvo i brodogradnju i društva HIT&E iz Stuttgarta, čiji ste i dugogodišnji predsjednik. Radi se o stručnim putovanjima studenata zagrebačkog Fakulteta za strojarstvo i brodogradnju po Baden-Württembergu, odnosno po Stuttgartu i Tübingenu. Posljednje je održano u jesen 2004. godine. Ovu suradnju, za-

početu već prije par godina, podržao je i GK Republike Hrvatske iz Stuttgarta, te kolektivno društvo AMAC iz Frankfurta na Majni. Što je bio poticaj ovoj suradnji i kako se zapravo razvila inicijativa ove vrlo važne točke djelatnosti društva HIT&E u Stuttgartu?

HIT&E je kroz kontakte sa sveučilištem u Zagrebu prije četiri godine saznao o želji mnogih studenata, da nakon uspješno položenih ispita, posjete i tvornice izvan regionalne županije, po mogućnosti u inozemstvu. Mi smo u ime društva HIT&E odmah stupili u vezu s poznatim njemačkim poduzetima i uspjeli organizirati posjet studenata iz Zagreba sa ciljevima u Stuttgartu i Tübingenu, te osigurati solidan informativni program.

Poznato je da mnogi inženjeri, izobraženi na hrvatskim sveučilištima rade u mnogim evropskim zemljama a posebice u Baden-Württembergu, gdje su vrlo traženi radi njihovih sposobnosti i reputacije. Tako su se neki inženjeri iz Württemberga, inače vrlo aktivni u društvu HIT&E uključili u ovaj program “Kontaktata sa sveučilištem” iz Zagreba, da ga tako sažeto nazovem. Kroz suradnju i dogovor nas angažiranih na toj zadaći, dobili smo termine, ne samo za obilazak poduzeća koja smo sa studentima željeli posjetiti, nego i osigurali dovoljno vremena za vođenje razgovora. Tako smo dobili i posebne te iscrpne informacije o problemima u određenoj djelatnosti poduzeća, od razvoja i pokusa u odjeljenjima za konstrukciju do konačne produkcije i kontrole.

Ukratko, HIT&E iz Stuttgarta nastoji da organizacijom ekskurzija sa specifičnim, konkretnim informacijama pomogne tim gostima-studentima u njihovoj prvoj fazi «stupanja u život», zapravo stupanja u znanost. Ovom se prilikom izričito zahvaljujemo i na podršci GK Republike Hrvatske, kao i na podršci društva AMAC Majni, za uspješnu realizaciju ovog interesantnog i poučnog programa.

GLASNIK:

Kako je tekla stručna posjeta studenata iz Zagreba u godini 2004. u Baden-Württembergu? Opišite nam najinteresantnija događanja, vezana za ovaj boravak i suradnju, koja sve više dobiva značajke „specijalnih događaja“ društva HIT-E.

1. Zadnji posjet studenata Fakulteta Strojarstva i Brodogradnje – Katedre za osnove konstruiranja iz Zagreba je uslijedio od 4.-6. studenog prošle godine. Prijavilo se 27 studenata, 16 od njih je odabrano za ekskurziju pod vodstvom prof. dr. Doriana Marjanovića i doc. dr. Nevena Pavkovića.

2. Studenti su posjetili slijedeće svjetski poznate tvrtke:

- STIHL – Waiblingen, pod pratnjom ing. Igora Klarića, i to odio za konstrukcije pila i odio za konstrukcije uređaja te ispitivanje motora i pogonske čvrstoće, pa i obilazak linije za montažu;
- Daimler-Chrysler - Bad Canstatt obilazak pogona i Mercedes muzeja u pratnji ing. Stjepana Poropatića
- Danaher Motion – Wolfschlungen obilazak pogona pod pratnjom Dr. Dragutina Lederera.

Pozdravnu večeru je HIT&E organizirao u gostioni-pivovari «Neckarmüller» u Tübingenu. Prisutni su bili s naše strane g. Bošnjaković, g. Svilić, g. Vadleja i g. Viden. Troškovi smještaja bili su pokriveni od udruga HIT&E i AMAC-a.

Na kraju ekskurzije, u subotu, čitava je grupa bila pozvana na ručak u nazočnosti Dr. Vere Tadić (Hrvatske generalne konzulice za pokrajinu Baden-Württemberg), gdje je završio ovaj susret uz zaključak o važnosti ovakve ekskurzije, a ujedno je izražena i molba od strane studenata i pro-

fesora, da se i slijedeće godine organizira takva ekskurzija. I dr. Vera Tadić je podržala taj prijedlog.

GLASNIK

U okviru navedene stručne ekskurzije studenata iz Zagreba 2004. godine, prof. dr. Dr. Marjanović održao je predavanje u prostorijama Generalnog Konzulata Republike Hrvatske u Stuttgartu na temu: „Istraživanja i zajedničke međunarodne aktivnosti“. Mislim da bi naše čitatelje zanimao kratak sadržaj predavanja ili bar poneki naglasak iz tog vrlo interesantnog i dobro posjećenog predavanja:

Dr. Marjanović je na navedenom predavanju iznio prisutnoj publici vrlo važne informacije na temu međunarodnih istraživanja i zajedničkih znanstvenih aktivnosti. Katedra je profesora Marjanovića povezana s poznatim institutima diljem svijeta, radi se na čitavom nizu aktualnih diplomskih radova, aktualnih i za industriju, a također i na polju tehničkog designa. S tim u vezi bi htio spomenuti i organizaciju svjetski poznatog designkongresa u Dubrovniku, koji se održava svake dvije godine.

GLASNIK:

Što mislite da li će se ova suradnja sa zagrebačkim sveučilištem, posebno s tehničkim fakultetima još intenzivirati, te možda inicirati neki drugi oblik suradnje sa njemačkom stranom, što bi bilo za pozdraviti. Da li se možda planira intenzivniji angažman Društva HIT&E u tom smislu?

Predsjedništvo HIT&E će još ove godine razvidjeti mogućnosti daljnjih inicijativa. Određeni optimizam je opravdan već radi intenzivirane kooperacije zemlje Baden-Württemberg a Republikom Hrvatskom.

GLASNIK:

Kakvi su planovi HIT&E za 2005.?

Među ostalim rado bih spomenuo 1. U najskorije vrijeme, planiramo posjet najvećem tehničkom sajmu za okoliš i ekologiju u Münchenu (IFAT) s posebnim osvrtom na dostignuća tvrtke «Tehnix» iz Donjeg Kraljevca, a zatim obilazak modernog komunal-

nog postrojenja «Müllverbrennungsanlage» u Böblingen-u.

2. u jesen je na programu predavanja profesora sa zagrebačkog sveučilišta Doriana Marjanovića: «Osvrt na radove katedre za osnove konstruiranja 2003.-2005.». To je naravno u sklopu ekskurzije studenata fakulteta strojarstva i brodogradnje iz Zagreba, katedre za osnove konstruiranja. Posjetit će se tvrtke: Stihl, Porsche, Daimler-Chrysler, eventualno i Bosch. Sve je to u kooperaciji s generalnim konzulatom Republike Hrvatske i sa AMAC-om te last not least.

3. Svake godine do sada, našli bi se uz «janje na žaru» na našem tradicionalnom pikniku 4.VI. 2005.

GLASNIK:

Društvo HIT&E i Vi gospodine Bošnjaković, kao dugogodišnji predsjednik ove udruge, djelujete u ovoj pokrajini u okviru Društva HIT&E i AMAC, već drugo desetljeće. Znamo da namjeravate i dalje ostati aktivni i potpomoći mnoge kulturne i tehničke projekte kao i do sada. Fakultet strojarstva i brodogradnje u Zagrebu postao je Vašom zaslugom, vlasnik Zaklade Bošnjaković, koju sačinjava dio ostavštine Vašeg oca pok. prof. Frana Bošnjakovića. Da li se možda materijalni dio Zaklade, „slike“ na primjer ili drugi materijal koji nosi pečat njegovog djelovanja namjerava izložiti i široj publici u vidu specijalno postavljene Muzejske zbirke Bosnjaković?

Materijalni dio Zaklade je bio izložen djelomično već u nekoliko navrata, tako povodom smrti Frana Bošnjakovića, povodom 100-godišnjice rođenja te povodom 10-godišnjice smrti u Zagrebu, te u Stuttgartu.

Jedan dio Zaklade je predviđen da se znanstveno obradi u Tehničkom Muzeju grada Zagreba a eventualne, slijedeće izložbe bit će najvjerojatnije vezane opet za godišnjice ili za specijalne proslave sveučilišta ili fakulteta odnosno tehničkog muzeja.

Najljepše Vam hvala za intervju.

Stuttgart, 12.svibnja 2005.

Kratki životopis . dipl.-ing. Srećko Bošnjaković

Rođen je u Zagrebu 1937, a 1953 preseleo s roditeljima i bratom u Njemačku. 1957 maturirao u Braunschweigu, gdje je i studirao elektrotehniku. 1965 je dobio diplomu stručnjaka za tehniku obavještavanja na Visokoj tehničkoj školi, TH u Stuttgartu.

Od 1965. godine, nakon diplome, preuzima odgovorne dužnosti, planiranja, razvoja i ponude u opremanju obavještajne tehnike kod Standard Elektrik Lorenz AG u Stuttgartu, za projekte uprave Nacionalne pošte i željeznice u inozemstvu, na pr. u Norveškoj, Saudijskoj Arabiji, bivšoj Jugoslaviji.

1974.preuzima državnu službu u Baden-Wuerttembergu, s težištem na inženjerskim-tehničkim poslovima.

Osvjetljenje i zaštita od groma za projekt „Justiz“ i novogradnju „Landespavillon“;

- Osvjetljenje i sigurnosni uređaji za državnu izložbu "Vrijeme Stauffera", gdje je vodio posebnu brigu o specijalnim propisima kod postupaka vezanih uz konzervatorske i klimatske uvjete u muzejima (Savjetovanja u mnogim muzejima u Baden-Württembergu, Bvarskoj, pokrajini Schleswig-Holstein, na primjer u Aalenu, Ingolstadtu, Lübecku, Rastattu);

- Informacije o planiranju sličnog u Kanadi i USA za novogradnju Tehničkog muzeja u Mannheimu;

- Zentralni plan i izvođenje radova na planiranim zahvatima u Baden-Württembergu, posebno na radnom zadatku "Arbeitskreis Technik im Bau", s posebnim obzirom na štednju energije..

Od 1999 u mirovini.

Od 1967 oženjen s dr.med. Susannom Bošnjaković -Büscher.

Od 1993 na raznim funkcijama u upravi Društva HIT&E i član predsjedništva društva AMAC.

GLAS I SLIKA HRVATSKE

*Elektronski mediji Republike Hrvatske
za informiranje inozemstva*

Hrvatska ima mnogobrojnu i za nju veoma važnu dijasporu, koja joj je bila od presudnog značaja pri stjecanju samostalnosti, a želi i dalje pomagati - kako u konsolidaciji privrednog i financijskog sustava, tako i u promicanju ugleda u inozemstvu. Mnogi naši iseljenici žele se vratiti u domovinu da bi svojim znanjem, iskustvom i sredstvima podigli konkurentnost hrvatskog gospodarstva, ili (kao ja) proveli večer života u zemlji svog djetinjstva i predaka. No njima trebaju iscrpne i aktualne informacije o uvjetima povratka, naročito o oporezivanju, carini, zdravstvenoj skrbi i drugom.

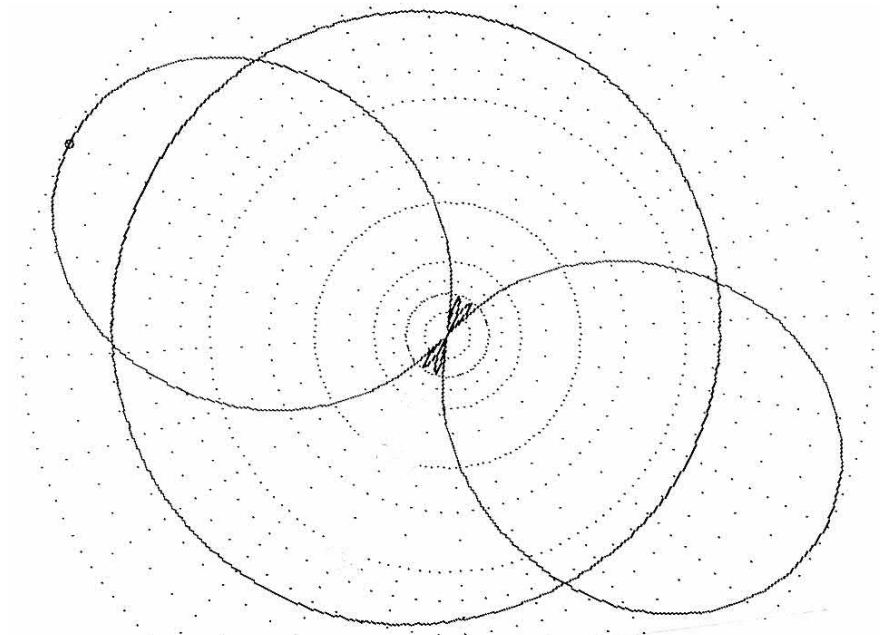
Mnogo se govori i o potrebi povratka naših uspješnih visokokvalificiranih kadrova koji bi svojim znanjem, iskustvom i vezama unaprijedili hrvatsku privredu. Treba međutim točno utvrditi kome takvi ljudi trebaju i s kakvim kvalifikacijama, te što im se nudi, pa tako specificirane ponude objavljivati u medijima za inozemno priopćavanje.

Hrvatska je po svojim prirodnim ljepotama i nacionalnim resursima jedna od najbogatijih zemalja Europe. Ta činjenica pak budi agresivne apetite - kako njenih susjeda, tako i multinacionalnih kompanija, pa i beskrupuloznih domaćih grupacija i pojedinaca. Radi promicanja hrvatskog gospodarstva te njege dobrih odnosa sa inozemstvom, nužno je međunarodnu javnost držati obaviještenu o tekućim zbivanjima u Hrvatskoj, a i prikazivati istinu te osvijetliti srž sukoba na jugoistoku Europe, da bi se pariralo sustavnim difamacijama Hrvatske koje iz svojih interesa provode izvjesni inozemni čimbenici.

Nepronijelivi splet tih za Hrvatsku pogubnih faktora rezultirao je u proturječnoj i neučinkovitoj informativnoj politici hrvatskih vlasti: usprkos decidiranih savjeta naših prijatelja (naveo bih npr. izjavu francuskog veleposlanika Chenua u emisiji "Hrvatska u svijetu" na HTV-u 26.9.1994., ili jednosatni intervju G. Ströhma s Ottom von Habsburgom prikazan na HTV-u 10.4.1997.), RH je ukinula Ministarstvo informiranja i druge institucije. Mediji za izvješćivanje su se ad hoc odlukama stvarali i ukidali, već prema trenutnoj sprezi raznih partikular-

Sl. 1 Loše pokrivanje Europe uvečer srednjim valom 1134 kHz nakon rekonstrukcije antene odašiljača Zadar na 4 stupa. Previše energije ide u Jonsko i Crno more, na uštrb sjevernih zemalja. (Izvor: RTV Zagreb, 1985)

Sl. 2 Diagram zračenja antenskog sistema Zadar sa 2 stupa (krug pomaknut prema sjeverozapadu) i nakon rekonstrukcije sa 4 stupa ("osmica")

nih interesa. Zato u "TV parlamentu" HTV-a od 11.10.1994., Nedjeljko Fabrio zahtijeva vraćanje Ministarstva informiranja, jer "inače nećemo izaći iz ovog tunela".

Republika Hrvatska mora ozakoniti stabilnost i suvislost u institucijama i medijima za informiranje inozemstva, kako oni ne bi bili izloženi trenutnim raspoložnjima političkih garnitura.

Formiranje javnog mišljenja u međunarodnoj zajednici

Za informiranje inozemstva služe tiskani i elektronski mediji. Potonji obuhvaćaju televiziju, radio i internet. Ovdje ću se specifično osvrnuti na radio, pošto taj brzi i lako dostupni medij te djelovanje njegovih inozemnih službi još dobro poznajem iz mladosti u Drugom svjetskom ratu. Stoga sam se već od početka

raspadanja SFRJ angažirao na ustroju kratkovalnog radija Hrvatske, da bi se pariralo huškačkoj propagandi kojom je pripremana i praćena velikosrpska agresija.

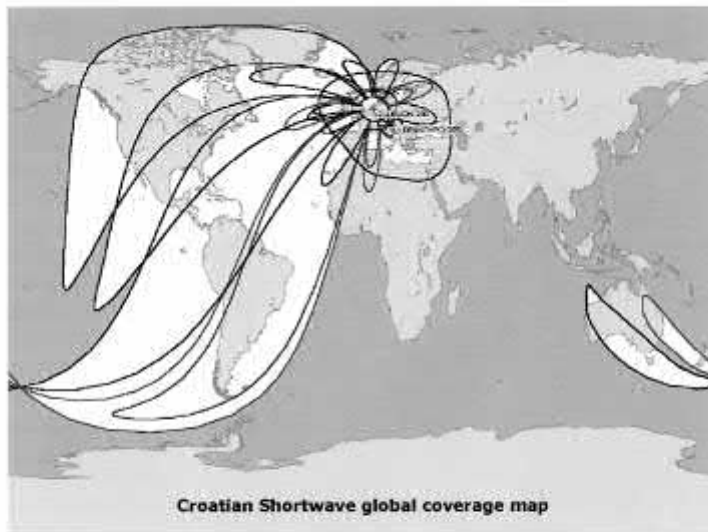
Slušateljima u inozemstvu se radijski programi šalju zemaljskim odašiljačima (kratki i srednji val), satelitima, internetom, kabelskim mrežama, te reemitiranjem na lokalnim radiopostajama (re-broadcasting). Kratki val je klasični medij za informiranje inozemne javnosti, naročito u kriznim vremenima. Iako u posljednje vrijeme potisnut od satelita i interneta, kratki val nije izgubio aktualnost: jedan odašiljač srednje snage može pokriti cijele kontinente, pa čak i antipodna područja. Prijem kratkog vala moguć je jednostavnim i jeftinim prijemnicima svugdje i bez fiksnih instalacija ("satelitskih zdjela"), ili telekomunikacijske infrastrukture gdje treba uspostaviti individualnu dvosmjernu vezu svakog internet-slušatelja s medijskom kućom, pa kod većeg broja korisnika dolazi do zagušenja sustava.

Rad u kriznom razdoblju i uloga hrvatskih radioamatera

"Jugoslavensko ratno vazduhoplovstvo" je početkom velikosrpske najezde kasnog ljeta 1991. porušilo praktički sve hrvatske odašiljače. Entuzijasti HRT-a / Odašiljača i veza (OIV) su tada reaktivirali dva više od 20 godina stara kratkovalna uređaja i montirali ih na teško uočljivim mjestima. Iako male snage i s malim antenama, ti uređaji su omogućili praćenje Prvog programa Hrvatskog radija diljem Europe. Popravkom jednog rashodovanog vojnog odašiljača i njegovim zračenjem s amaterske stanice "Kozjača", Hrvatski radio se čuo i u Australiji te na Novom Zelandu. Paralelno s tim emitiranjem Prvog programa, u razdoblju od 1991. do 1994. proizvodio se i poseban jednosatni program za dijasporu pod imenom "Hrvatski radio - kratki val". Telefonom se slao u SAD i preko tamošnje radiopostaje WHRI / Noblesville odašiljao dvaput dnevno: prvo prema sjeveroistoku za istočni dio SAD a zatim prema jugoistoku za Južnu Ameriku. Troškove emitiranja su snosili Hrvati iz Kanade i SAD.

U tom kriznom vremenu su i članovi Hrvatskog radioamaterskog saveza bili iznimno zaslužni za omogućavanje veza te dobivanje informacija iz Dubrovnika,

Croatian Radio Broadcasts to International Audience

Croatian Broadcast Frequencies, valid from 31. March until 27. October 2002:

SHORTWAVE

TARGET AREA	FREQUENCY	WORLD TIME (GMT)	LOCAL TIME
EUROPE	6.165 kHz	04:00-23:00 UTC	06:00-01:00 CEST
EUROPE	7.365 kHz	04:00-09:00 UTC	06:00-11:00 CEST
EUROPE & MEDITERRANEAN	9.830 kHz	04:00-17:00 UTC	06:00-19:00 CEST
EUROPE & MEDITERRANEAN	13.830 kHz	09:00-23:00 UTC	11:00-01:00 CEST
SOUTH AMERICA	9.925 kHz	23:00-01:00 UTC	20:00-22:00 TAT
NORTH AMERICA - EAST	9.925 kHz	01:00-03:00 UTC	21:00-23:00 EDT
NORTH AMERICA - WEST	9.925 kHz	03:00-05:00 UTC	20:00-22:00 PDT
NEW ZEALAND	9.470 kHz	05:00-07:00 UTC	17:00-19:00 NZT
AUSTRALIA	13.620 kHz	07:00-09:00 UTC	17:00-19:00 EAT

MEDIUMWAVE

TRANSMITTER	FREQUENCY	WORLD TIME (GMT)	CROATIAN TIME
OSIJEK	594 kHz	00:00-24:00 UTC	00:00-24:00 CEST
HRVAR	774 kHz	05:00-17:30 UTC	07:00-19:30 CEST
DEANOVEC	1.125 kHz	00:00-24:00 UTC	00:00-24:00 CEST
ZADAR	1.134 kHz	13:00-05:30 UTC	15:00-07:30 CEST

CEST = CENTRAL EUROPEAN DAYLIGHT TIME (UTC+2).

Technical Coordination:
Zeljimir Klasić
HRT-OIV, Priselje 3
Zagreb, CROATIA
Phone: +385 1 634-3428,
Telefax: +385 1 634-3347
E-mail: Zeljimir.Klasic@hrt.hr

Editorial Staff:
Ivana Jadrešić, Editor-in-Chief
Voice of Croatia / Shortwave
HRT, Priselje 3
Zagreb, CROATIA
Phone: +385 1 634-2602
Telefax: +385 1 634-3305

E-mail addresses:
Ivana.Jadresic@hrt.hr
glas.hrvatska@hrt.hr
kratki.val@hrt.hr
shortwave@hrt.hr

Sl.3 Neprihvaćeni prijedlog letka iz godine 2002. (Grafika: OIV Deanovec, tekst i podatci: MP)

Vukovara, Sarajeva, Bihaća i drugih opkoljenih područja.

Koncem 1991. entuzijasti HRT/OiV-a postavili su kod radiopostaje Deanovec vrlo efikasnu "rombnu" antenu za interkontinentalno emitiranje, a u zgradi postolje za kratkovalni odašiljač snage 100 kW. Međutim, iz nepoznatih razloga taj odašiljač nije nabavljen, pa se i dalje radilo sa samo 10 kW snage. U ljeto 1993., prigodom konvencije Hrvatskog svjetskog kongresa u Zagrebu, uspjelo mi je pridobiti pomoć Lidije i Jure Grahovac iz Hrvatsko-američkog kongresa za nabavu jakog kratkovalnog odašiljača.

Pokusno emitiranje i nabavka 100 kW kratkovalnog odašiljača

Radioindustrija Zagreb (RIZ) nam je u jesen 1993. ustupila mobilni 100 kW-ni odašiljač za pokusne emisije, a pošto su rezultati prijema u Sjevernoj Americi i na drugim kontinentima bili dobri, na preporuku direkcije HRT/OiV ljeti 1994. zaključen je ugovor između Hrvatskog informativnog centra (HIC) i RIZ-a o isporuci 100 kW odašiljača te dvaju antena. Odašiljač i jedna antena (za kružno emitiranje) montirani su i pušteni u pogon 20. studenog 1994. Drugu, tzv. "zavjesnu" antenu (trošak više od 300.000€)

OiV nažalost nije montirao pa se sada prodaje, što je velika greška. Za interkontinentalno emitiranje i nadalje se rabila "rombna" antena koja je kasnije uklonjena, jer je bila bespravno postavljena na tuđem zemljištu i uzrokovala jake smetnje u obližnjem naselju. Emitirao se Prvi program Hrvatskog radija, no on je za tu svrhu bio neprikladan, pošto je radi vremenske razlike Amerika slušala njegovu noćnu glazbu s malo vijesti. Pismenu molbu Hrvatsko-američkog kongresa da se "Kronika dana" reprizira poslije ponoći direkcija Hrvatskog radija je odbila s obrazloženjem da bi joj za to repriziranje bio potreban dodatni studio(!).

Prvi neuspjeh dogovora o radijskom programu za inozemstvo

U veljači 1995. na insistiranje Hrvatskog informativnog centra je dogovoreno da Hrvatski radio proizvodi dvosatni program za inozemno slušateljstvo koji bi se nekoliko puta reprizirao, što međutim nije realizirano. Jednako nije izrađen ni obećani plan OiV-a za izgradnju kratkovalnog središta. Da te stvari krenu sa mrtve točke, izradio sam u proljeće 1995. studiju izvedivosti hrvatskog kratkovalnog centra dogradnjom postojeće Radiostanice Deanovec. Iako izrađena uz pomoć triju njenih vodećih djelatnika, direkcija HRT/OiV-a je dopisom Ministarstvu prometa i veza tu studiju odbila, jer se u to vrijeme zalagala za gradnju velikog kratkovalnog središta kod Dugog Sela. Radi neprihvatljivo velikih investicijskih i pogonskih troškova ni od tog projekta nije bilo ništa. Uskoro zatim je direkcija HRT-a na sjednici Vijeća za telekomunikacije ustvrdila da je "kratki val mrtav" i da ga nitko neće slušati, pošto će "sve biti na satelitima i na internetu".

Novi prijedlozi

Frustriran takvim nedosljednostima, poslao sam u rujnu 1996. svoj elaborat dr. Ivi Sanaderu, tadašnjem šefu kabineta Predsjednika Republike i čelniku Vijeća za obranu i nacionalnu sigurnost (VONS), koji je podržao projekt, pa je 1997. donesena odluka da se on realizira. Pošto se direkcija HRT/OiV protivila dogradnji Deanovca, sklopljen je njenim posredstvom ugovor između Hrvatskog informativnog centra i Deutsche Telekom (DTK) za interkontinentalno emitiranje hrvatskog programa preko odašiljača u Jülichu kod Aachena. Emitiranje je počelo u ljeto 1997., no pošto su DTK

i HRT/OiV odredili neprikladne frekvencije i vremena emitiranja, rezultati su bili negativni, što bi "potvrdilo" stav da "kratki val ne valja". U toj situaciji predložio sam da osobno pokušam iskoordinirati kratkovalno emitiranje, prije nego što se odustane od projekta. Tu ingerenciju sam dobio u jesen 1997., pa su nabavljenim računalnim programom nađene optimalne frekvencije i prikladna vremena emitiranja. Pristupom međunarodnim asocijacijama za koordiniranje i praćenje kvalitete kratkoga vala (High Frequency Coordination Conference, IBB Remote Monitoring System), te angažiranjem petorice "živih" monitora za stalno praćenje prijema, satnica je optimirana i tako omogućen dobar prijem emisija Hrvatskog radija na svim kontinentima. Emitiralo se po 2 sata za istočnu i 2 sata za zapadnu obalu Sjeverne Amerike, po 2 sata za Južnu Ameriku, Novi Zeland i Australiju, te jedan sat za Afriku - ukupno 11 sati dnevno.

Ostalo je međutim pitanje sadržaja tih emisija. Hrvatski radio se u početku još držao dogovora i proizvodio dvosatni program za inozemno slušateljstvo, no uskoro je taj skraćen na jedan sat koji se ponavljao 11 puta.

Stizalo je mnoštvo kritika na koje uredništvo HR-a nije reagiralo, pa HIC-u nije bilo druge nego izgraditi vlastiti studio u prostorijama Hrvatske matice iseljenika. Taj studio je dovršen početkom 1999., a tamošnje uredništvo je pod nazivom "Radio Hrvatska" te vodstvom Eliane Čandrlić i Vere Tomašek proizvodilo dva odvojena dvosatna programa: jedan za anglofone zemlje (Sjevernu Ameriku, Australiju i Novi Zeland), te drugi za Latinsku Ameriku; svaki s po 25-30 minuta priloga na relevantnim jezicima. Programi su se slali na emitiranje Radiopostaji Jülich Deutsche Telekomu prvo ISDN-telefonijom, a kasnije satelitskom vezom.

Privremeno ukidanje programa nakon promjene vlasti

Nakon promjene vlasti godine 2000., novi ravnatelj Hrvatske matice iseljenika Boris Maruna je odande uklonio studio "Radio Hrvatske" i prekinuo financiranje tog projekta. Dopisima svim državnim tijelima pokušavao sam spasiti od gašenja tu velikim trudom i troškovima ustrojenu informativnu službu, no odgovora nije bilo. Ravnatelj HMI-a je bio nedostupan i samo dao poručiti da je o toj

*Milan Prezelj
High Frequency Coordination Conference
Mexico City 2005.*

Bilješka o autoru:

Milan Prezelj rođen je 1928. u Zagrebu, gdje je 1958. diplomirao na Tehnološkom fakultetu (termodifuzija mazivih ulja). Radi nepodobnosti tadašnjem političkom sistemu nije mogao dobiti odgovarajuće mjesto u jugoslavenskoj privredi, pa je 1959. emigrirao u Njemačku. Zaposlio se u naftoprerađivačkom koncernu Deutsche Erdoel-AG (kasnije Deutsche Texaco, odn. sada RWE-Dea-AG). Kao inženjer za automatizaciju prvi je u Europi već 1960. počeo uvoditi elektroniku i digitalne tehnologije za upravljanje rafinerijskim i petrokemijskim postrojenjima. Od 1964. do 1973. bio je voditelj projektiranja i izgradnje nekoliko većih naftoprerađivačkih postrojenja u Europi i Americi. Nakon izobrazbe 1973.-74. kod Texaco Development Corp., N.Y., imenovan je voditeljem odjela za razvoj tehnologije, gdje ostaje do odlaska u mirovinu 1991. godine.

Za vrijeme velikosrpske najezde pomaže Caritasu u zbrinjavanju izbjeglica te se angažira na izgradnji hrvatske kratkovalne službe za informiranje inozemstva. Za rad na ustroju "Radio Hrvatska" odlikovan je Redom Danice Hrvatske.

Usprkos poodmakloj dobi još uvijek aktivno prati razvoj elektronskih medija za međunarodnu službu, te redovno sudjeluje na High Frequency Coordination Conferences, koje se dvaput godišnje održavaju u raznim zemljama-članicama tog tijela.

Milan Prezelj je član društva AMAC e.V.

stvari rekao sve, te da tome nema što dodati. Studio je preseljen u prostorije Hrvatskog informativnog centra, kojeg sam nagovorio da nastavi emitirati inozemni program dok se nađe neko novo rješenje, kako bi se sačuvalo slušateljstvo. HIC je time zapao u velike dugove, pa je morao u listopadu 2000. ukinuti emitiranje. Nakon ogorčenih dopisa iz dijaspore, nova vlast i Boris Maruna su zadužili HRT da preuzme tu informativnu službu. Hrvatskom radiju je nakon početnog "lako ćemo" ipak trebalo pola godine da tu službu ustroji. Tako su emisije za inozemstvo iz studija na Prisavlju pod novim imenom "Glas Hrvatske" počele 18. travnja 2001., po istoj shemi i na istim frekvencijama kao prije "Radio Hrvatska". Hrvatski radio je međutim proizvodio samo jedan zajednički program za oba jezična područja s ukupno oko 12 minuta vijesti na engleskom i španjolskom jeziku, a emisija za Afriku je ukinuta. Vrijeme emitiranja "Glasa Hrvatske" je tako iznosilo 10 sati dnevno.

Novi program "Glasa Hrvatske"

Na predstavku Domagoja Veršića od listopada 2002., Vlada RH je odobrila preko milijun eura godišnje za njegov projekt 24-satnog "Glasa Hrvatske - program svih programa Hrvatskog radija". Taj program je krenuo 15.5.2003. i predstavlja kompilaciju emisija Prvog programa Hrvatskog radija te raznih regionalnih radiopostaja. Prema tekstu predstavke, program je namijenjen hrvatskom iseljeništvu, nacionalnim manjinama u RH i inozemnom slušateljstvu. Emitira se srednjevalnim odašiljačima u Hrvatskoj, te preko kratkovalnog odašiljača Jülich Deutsche Telekom, gdje je vrijeme udvostručeno na 20 sati dnevno.

Pošto srednjevalni odašiljači danju imaju domet tek od stotinjak kilometara a jaki odašiljač "Zadar" se tada gasi, dočim kratkovalni odašiljači emitiraju prema drugim kontinentima, "Glas Hrvatske" se (osim u uskom rubnom pojasu oko RH) u Europi po danu ne čuje. Radioaparati se tu može primati samo Prvi program Hrvatskog radija na kratkovalnim frekvencijama iz postaje Deanovec, no radi neadekvatnih antena, male snage dvaju odašiljača i neredovite zamjene istrošenih cijevi, signal obično nije dovoljno jak da bi se nosio s lokalnim smetnjama u ciljnom području. Nedavno je ukinuto emitiranje na dobro poznatoj

"dalekometnoj" frekvenciji 13830 kHz, gdje se usprkos male snage od 10 kW danju mogao Hrvatski radio primati dešnjim prijemnicima u krugu 5000 km oko Deanovca: od Lisabona do Moskve i od Nordkapa do Perzijskog zaljeva.

Primjena "Digital Radio Mondiale" (DRM) za slušanje kratkog i srednjeg vala u visokoj kvaliteti, o kojoj se euforično govori već 9 godina i na koju se poziva g. Veršić, po sadašnjem stanju stvari ne izgleda vjerojatna.

Navečer i noću se "Glas Hrvatske" u Srednjoj Europi dobro prima preko srednjevalnog odašiljača "Zadar" na frekvenciji 1134 kHz i tu je "Kronika dana" u 22 sata našoj europskoj dijaspori najvažniji izvor neposrednih informacija iz domovine. Nažalost je umjesto zamjene njegovih preko 20 godina starih i neefikasnih odašiljača prošle godine milijunskim zahvatom rekonstruiran tamošnji antenski sustav na prvobitnu konfiguraciju od 4 stupa, koja je bila koncipirana 70-ih godina prošlog stoljeća u svrhu pokrivanja obalnog područja površinskim valom. No ona je nepovoljna za opsluživanje Europe prostornim valom, pošto polovicu energije beskorisno zrači na istok, dok prema sjeveru i jugu ima mrtve zone (sl.1).

"Jugoslovensko ratno vazduhoplovstvo" nam je ljeti 1991. rušenjem dvaju stupova ovdje učinilo veliku uslugu, jer su preostala dva stupa davala idealno zračenje u obliku kruga s podjelom energije 2:1 prema sjeverozapadu (sl.2). Nakon rekonstrukcije zadarske antene na 4 stupa te rezultirajućim mrtvim zonama, u nordijskim zemljama je navečer "Glas Hrvatske" na 1134 kHz jako ometan od "Golos Rossiji" iz Murmanska (Hrvatska je tu propustila uložiti protest kod ITU-a protiv uzurpacije njenog ekskluzivnog kanala). Ovu situaciju je nešto popravilo nevrjeme jeseni prošle godine koje je uništilo izolatore obaju novih stupova, pa se sada emitira samo jednim (starim) stupom, čime je donekle izgladnena mrtva zona zračenja prema sjeveru.

"Glas Hrvatske" danas: loš prijem i nepouzdana vijesti

U zadnje vrijeme nešto poboljšan, program "Glas Hrvatske" sadrži priloge raznih postaja Hrvatskog radija popunjene "glazbenim intermezzima". Pošto su i govorni prilozima "razvučeni" glazbom, preko polovice vremena ide na raznoraz-

nu svirku i pjevanje, iako srednji i kratki val te internet nisu prikladni za prijenos glazbe. Radi vremenskih pomaka svaki kontinent sluša drugačije priloge, a da bi slušatelji kraj njihovog promjenljivog sastava i redosljeda (čemu sat klasične glazbe za Australiju, dok se par minuta vijesti na engleskom daju tek po završetku emisije?) došli do željenih informacija, morali bi satima sjediti pred prijemnikom. Vrijeme emitiranja je doduše udvostručeno na 20 sati dnevno, no ignorirani su propagacijski "prozori" kratkog vala, pa se dosta puca u prazno. Programska satnica je objavljena na internetskoj stranici HRT-a (u dvije verzije, koje nisu sukladne i aktualizirane), ali ne navodi lokalna vremena, a uredništvo se i ne obazire mnogo na nju. Ukinuta je emisija za Afriku, iako tamo živi oko deset tisuća naših ljudi, koji osim interneta nemaju nikakvih drugih neposrednih izvora vijesti iz domovine.

Unatoč desetogodišnjih najava, još uvijek nema vijesti na njemačkom i francuskom jeziku. Nema ni identifikacijskog signala: umjesto njega se prije početka emisija ponekad čuju kričave reklame od kojih slušatelji bježe, ili gase radio. Vijesti se najavljuju bombastičnim "špicama" i treskom, umjesto da se najavi mjesto odakle potiču. Frustraciju među europskim iseljeništvom uzrokuje proizvodnja zamjena "Kronike dana" športskim reportažama te rock i popglazbom prigodam važnijih priredbi, protivno objavljenoj satnici. Često se govori prebrzo i/ili nejasno, te mijesha glazba u govor pa je praktički nemoguće pratiti priloge, a engleski je ponekad u dijalektu. Pri odjavi emisija nema informacija o njenom naslovu i sudionicima (navodi se tek uredničko i tehničko osoblje), a manjka i vođenje kroz program obavijestima o priložima koji slijede u nastavku. Odašiljačke postaje se pak tuže na lošu kvalitetu modulacijskog signala kojeg dobivaju iz režijskog pulta GH, tako da ne mogu optimizirati pogon.

Postojanje "Glasa Hrvatske" je malo poznato među našim iseljeništvom, jer se nakon prekida 2000. ponovno pokretanje emisija za inozemstvo nije objavilo niti u tiskanom medijima, a niti je upadljivo naznačeno na naslovnici HRT-ove web stranice. Do sada nije tiskan ni programski letak koji bi se dijelio u našim inozemnim ustanovama, a opetovano predloženi koncepti (npr. sl. 3) nisu bili prihvaćeni. Promjene frekvencija i vremena

pri prelazu sa ljetne na zimsku satnicu se ne objavljuju pravodobno, a i na internetskoj stranici "Glasa Hrvatske" još dugo stoje neaktualizirani podaci, pa se slušateljstvo gubi. Stručni tisak i kratkovalno hobi-slušateljstvo se tuže na potpunu ignoranciju njihovih pismenih molbi za aktualne podatke o internacionalnom emitiranju, odn. potvrde prijema.

Prijem televizijskog programa za inozemstvo "Slika Hrvatske" je također u upitnoj situaciji: sistem kodiranja i distribucija "smart-kartica" u Americi i Australiji su povremeno kaotični, a satelitski signal u zadnje vrijeme slab, što frustrira tamošnje gledatelje.

Sugestije

1. Program:

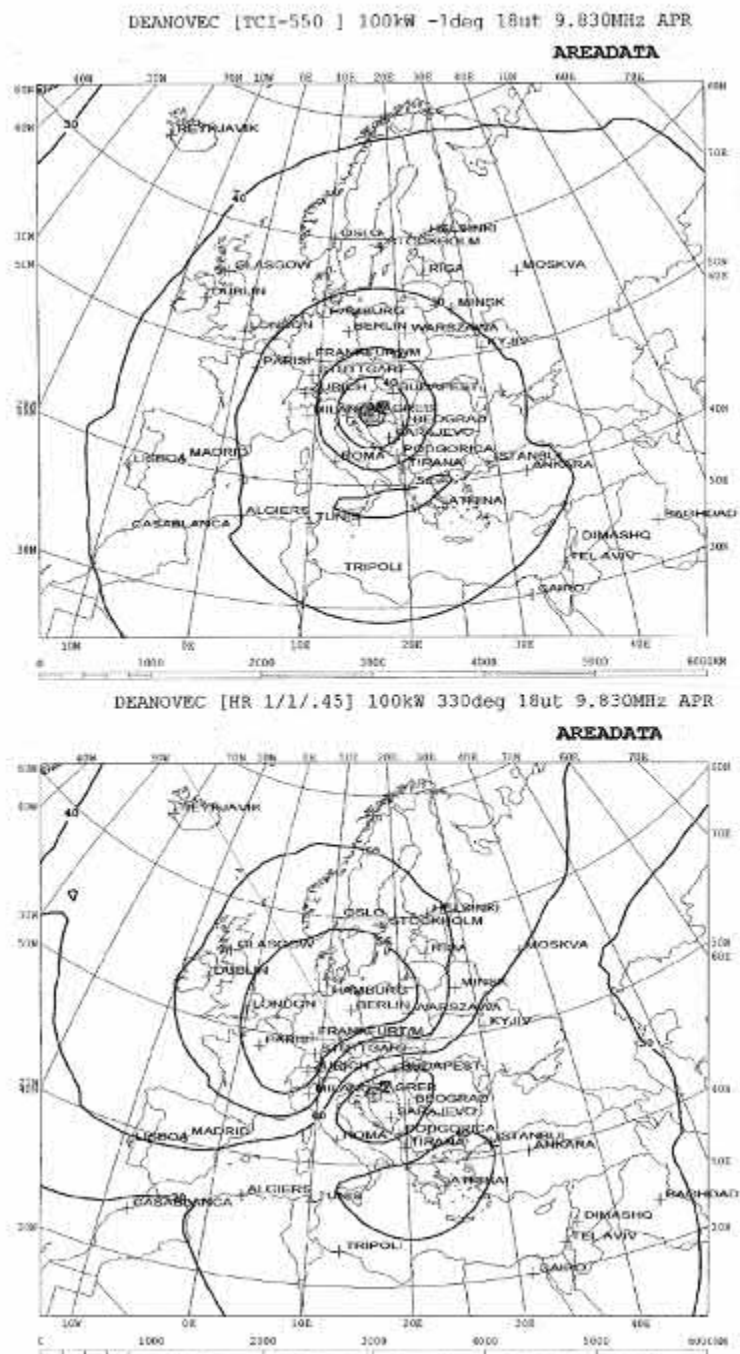
1.1 Tematski raslojiti i profilirati postojeće nacionalne programe Hrvatskog radija, kako je bilo najavljeno već prije 10 godina i kako to radi većina radijskih kuća. Prvi program bi trebao biti informativni s više od 80% govornih priloga, koji bi se u 6- ili 8-satnom bloku uz aktualizaciju vijesti četiri, odnosno tri puta dnevno ponavljao. Takav Prvi program (tematski sličan "Glasu Hrvatske") omogućio bi slušateljstvu u domovini i europskim zemljama praćenje vrijednih i zanimljivih prijepodnevnih priloga, koje zaposleni ljudi sada ne mogu čuti.

1.2 Za interkontinentalno emitiranje proizvoditi specifične 2-satne programe "Glas Hrvatske", s Kronikom dana i njenim punim engleskim, odnosno španjolskim prijevodom, te političkim i privrednim analizama, pregledom pisanja hrvatskog tiska i objavom priredbi. Uprava za hrvatske manjine, iseljeništvo i useljeništvo² pri MVPEI RH također bi tu trebao davati svoje obavijesti i savjete.

1.3 Reaktivirati emisiju za Afriku u 22 sata ("Kronika dana" uživo, vijesti na engleskom, komentari i analize).

1.4 Paziti na razgovijetnost i jasan izgovor, osobito kod intervjua i diskusijskih krugova; ne miješati glazbu i zvrndanje u govor. Pojedine vijesti najavljivati mjestom njihovog izvora, a ne treskom. Priloge na stranim jezicima treba govoriti jasno i pravilno, a ne u dijalektu. Vijesti na engleskom moraju se davati češće i iscrpnije. Program mora biti vođen detaljnim najavama i odjavama, a prilozima

² MVPEI Petriceva 5, HR-1000 Zagreb, tel.: 01-4896-310, fax: 4896-337, email: ohmii@mvp.hr

Sl. 4 Usporedba pokrivanja Europe danju kratkim valom iz Deanovca: sadanje stanje (vertikalnom antenom TCI 550) i predloženim horizontalnim dipolom

moderirani. Promjene frekvencija i vremena pri sezonskoj promjeni satnice najavljivati svakodnevno u vijestima i "Kronici dana" barem tjedan dana unaprijed.

1.5 Uvesti vijesti na njemačkom i francuskom jeziku (2x po 10 minuta dnevno) u okviru Prvog programa HR.

1.6 Uvesti identifikacijski signal, koji se emitira 20-30 sekundi prije početka emisije. Kod interkontinentalnih emisija bi

za njega moglo poslužiti npr. prvih 6 taktova pjesme "To je tvoja zemlja".

1.7 Izbaciti reklame: one su neprimjerenе u programu za inozemstvo koji se financira iz državnog proračuna!

2 Organizacija:

2.1 Definirati subordinaciju i nadzorno tijelo kome će se podnositi izvješća o

trošenju sredstava za "Glas Hrvatske" i "Sliku Hrvatske", programskim shemama, sastavu osoblja, reakcijama publike itd.

2.2 Tiskati letak sa satnicama i frekvencijama programa "Glasa Hrvatske", "Slike Hrvatske" i Hrvatskog radija I. (čujnog u europskom inozemstvu). U letku trebaju biti i mape pokrivanja područja pojedinih satelita i kratkovalnih emisija ("footprints"), te tehničke i druge upute za prijem. Letak se tiska dvaput godišnje - za ljetnu i zimsku satnicu, a mora biti razdijeljen u inozemstvu najmanje mjesec dana prije promjena u emitiranju.

2.3 Ustrojiti ured za odnose s javnošću koji će odgovarati na dopise slušatelja i gledatelja, slati potvrde prijema ("QSL-karte"), te podnositi izvješća nadzornom tijelu o primljenim sugestijama i kritici.

2.4 OiV-u plaćati i pogon 10 kW-nih odašiljača u Deanovcu, kako bi se danju emitiralo na tri KV frekvencije.

2.5 Izraditi "Zakon o Glasu i Slici Hrvatske" po uzoru na npr. "Deutsche Welle Gesetz", "U.S. International Broadcasting Act", "Zakon o Radio Jugoslavija" i sl., te ga izglasati u Hrvatskom Saboru.

2.6 Ukinuti kodiranje TV-programa "Slika Hrvatske". Taj program je promidžba Republike Hrvatske i mora biti slobodno dostupan, kako su to npr. "Deutsche Welle TV", "BBC-World TV" i drugi.

3. Tehnika:

3.1 Postaviti tehničkog koordinatora svih elektronskih medija za informiranje inozemstva, s odgovornošću i ingerencijama u definiranju parametara kratko- i srednjevalnih odašiljača, satelita, tehničari dostave programskog materijala kabelskim mrežama i lokalnim radiopostajama u inozemstvu, kontroli dostupnosti web-servera te kvalitete modulacijskog signala, monitoring prijema, oblikovanju web-stranica i programskih letaka, tehničkom savjetovanju i korespondenciji sa strukom, sudjelovanju na relevantnim konferencijama itd. Taj vrlo složen posao zahtijeva mnogo znanja, iskustva i osobnog angažmana. Odašiljači i veze d.o.o. (vidi: www.oiv.hr) očito nemaju interesa za tu funkciju, pa treba raspisati natječaj za takvo mjesto.

3.2 OiV mora analizirati i optimizirati zračenje antenskog sustava odašiljača Zadar za što efikasnije pokrivanje Euro-

pe prostornim valom, naročito sjevernih zemalja. Treba što prije tamo zamijeniti stare cijevne odašiljače koji troše mnogo energije i skupih cijevi sa modernim tranzistorskim, kako se ta jaka radiopostaja ne bi morala danju gasiti.

3.3 OiV-u treba plaćanje kratkovalnog emitiranja iz Deanovca uvjetovati tamošnjim postavljanjem horizontalno polariziranih antena za frekvencije 9.830 i 13.830 kHz, kako bi se pokrivanje Europe danju bitno poboljšalo. Takve antene bi dale 3-4 puta jači signal u području prijema, koji bi se bolje nosio s lokalnim smetnjama, a ujedno bi se smanjilo i elektromagnetsko opterećenje okoliša (sl.4). O tome se govori već godinama, no uz standardnu ispriku "nema novaca" ne pokreće se ništa.

3.4 Satnicu interkontinentalnog emitiranja iz DTK odašiljačke postaje Juelich treba preispitati na svrsishodnost vremena i frekvencija zračenja u pojedina ciljna područja, jer tu postoje mogućnosti optimiziranja i ušteda.

Zaključak

Republika Hrvatska se trenutno nalazi u fazi izgradnje svog gospodarstva i međunarodnog statusa, a i na još nestabiliziranom području Europe, pa joj je nužan jedan efikasan sustav elektronskih medija za informiranje inozemne javnosti. Za radijsku službu "Glas Hrvatske" izdvaja se više od milijun eura proračunskog novca, no HRT i OiV tom zadatku pristupaju neozbiljno, a sredstva se očito troše bez nadzora i neučinkovito. Pozornije slušanje "Glasa Hrvatske" otkriva da iza imponentnih najava stoji pogrešno postavljene i dilemanski izvedene programe. Stoga treba ovaj projekt preispitati, profesionalizirati i staviti pod ingerenciju jednom kompetentnom tijelu, kao npr. Hrvatskoj matici iseljenika, Ministarstvu vanjskih poslova ili Hini, koje dobro poznaju specifičnosti u potrebi informiranja inozemne javnosti. Tvrtku "Odašiljači i veze d.o.o." treba obavezati na osiguranje minimuma autarhije u pokrivanju inozemstva kvalitetnim signalom Glasa Hrvatske, te na odgovorno ponašanje u tom pogledu, pošto je to od strateškog značenja za Republiku Hrvatsku.

Milan Prezelj
Franz-Lenbach-Str. 10
D-60596 Frankfurt
Tel./Fax: +49(69)636210
prezelj@t-online.de

KRLEŽA-GESELLSCHAFT

„Als 1961. in den diesbezüglich eingeweihten Kreisen die ersten Gerüchte auftauchten, daß ein Jugoslawe für den Literatur-Nobelpreis vorgesehen sei, war man sich klar darüber, daß es entweder Ivo Andrić oder Miroslav Krleža sein müsse. Der Preis ging dann an Andrić, aber darum galt Krleža nicht weniger als zuvor, ja sein Werk wurde seithin im deutschen Sprachraum immer besser bekannt. Es ist ein umfangreiches und höchst wichtiges Werk, mit dem der heute Zweiundsiebzigjährige sich ausweisen kann, es umfasst Romane, Essays, Novellen und Dramen, und zumal der raffiniert verschlüsselte Zeitroman ‚Bankett in Blitwien‘ könnte sich sehr wohl als eine der wichtigsten politischen Satiren unserer Tage erweisen.“³

Trotz dieser jubikatorisch-emphatischen Worte des österreichischen Schriftstellers, Essayisten und Verwalters der Werke Karl Krauss' Friedrich Torberg, trotz auch der mehrbändigen, von Viktor Žmegač und Reinhard Lauer in den 1980er und den frühen 1990er Jahren herausgegebenen deutschsprachigen Werkausgabe⁴ sowie einiger Einzelpublikationen in den beiden Inselverlagen⁵, im Verlag Volk und Welt⁶, im Suhrkamp⁷,

³ Friedrich Torberg: „Über Miroslav Krleža“. In: *Das fünfte Rad am Thespiskarren. Theaterkritiken*. Bd. II (Gesammelte Werke in Einzelausgaben). München/Wien: Langen-Müller 1967, S. 454-457, hier S. 454.

⁴ Miroslav Krleža: *Die Rückkehr des Filip Latinovicz*. Üb. v. Martin Zöller. Königstein/Ts: Athenium 1984; ders.: *Ohne Mich*. Üb. von Ina Jun-Broda. Königstein/Ts: Athenium 1984; ders.: *Bankett in Blitwien*. Üb. v. Božena Begović. Königstein/Ts: Athenium 1984; ders.: *Tausendundein Tod*. Üb. v. Božena Begović. Königstein/Ts: Athenium 1984; ders.: *Der kroatische Gott Mars*. Üb. v. Milica Sacher-Masoch. Königstein/Ts: Athenium 1984; ders.: *Galizien*. Üb. v. Milo Dor. Königstein/Ts: Athenium 1985; ders.: *Eine Kindheit in Agram*. Üb. v. Barbara Antkowiak. Frankfurt/M.: Athenium 1986; ders.: *Essays*. Hgg. v. Reinhard Lauer. Üb. v. Rupprecht S. Baur. Frankfurt/M.: Athenium 1987.

⁵ Ders.: *Der Großmeister aller Schurken (In extremis)*. Üb. v. Miodrag Vukić. Frankfurt am Main: Insel 1963; ders.: *Beisetzung in Theresienburg*. Erzählungen. Üb. v. Barbara Sparing. Leipzig: Insel 1977.

⁶ Ders.: *Essays*. Üb. v. Barbara Sparing. Berlin: Volk und Welt 1974; ders.: *Kindheit*. Üb. v. Barbara Antkowiak. Berlin: Volk und Welt 1981.

⁷ Ders.: *Die Rückkehr des Filip Latinovicz*. Üb. v. Klaus Winkler. Frankfurt/M.: Suhrkamp 1961 (S. auch Anm. 2; erschienen auch in: Frankfurt/M.: Fischer 1987); ders.: *Beisetzung in Theresienburg*. Erzählungen. Üb. v. Klaus Winkler. Frankfurt/M.: Suhrkamp 1964.

RAZGOVOR UGODNI SA STOGODIŠNJAKOM

*Dragutinu Tadijanoviću, najpoznatijem
živućem pjesniku u Hrvatskoj
za stoti rodendan*

Našeg pjesnika člana Hrvatske Akademije znanosti i umjetnosti, slavnog i mnogim Hrvatima posebno dragog, upoznala sam u Zagrebu u kolovozu ove godine, u stanu mojih prijatelja. Vrijeme nedjeljnog, obiteljskog ručka, opuštenu i ugodnu atmosferu, kroz prozor je dopirala toplina sunčanog ljetnog dana.

Tadijanović je simpatične i vrlo osobne pojave, nižeg rasta, čemu je naravno pridonio i proživljeni vijek. Odjeven je u tamno odijelo i čistu bijelu, besprijekorno izglaćanu košulju.

No iznad svega dominira njegova vedrina, postaje nam brzo blizak, odmah, započinje razgovor. Zanima ga sve što se oko njega zbiva. Dok razgovara, promatra sugovornika vrlo živahnim, tamnim očima.

Kako izgleda Vaša svagdašnjica?

Ljudi me susreću ulicom i srdačno me pozdravljaju. Četrdeset godina živim sam u Ilici broj 26, gdje mi je nedavno postavljena spomen-ploča, zaslugom gradonačelnika Milana Bandića. A gotovo trideset godina stanujem u blizini Trga bana Jelačića, u Gajevoj ulici 2a, preko puta Kavane «Dubrovnik», gdje se nedjeljom redovito sastajem sa starijim svojim društvom, gdje me susreću prijatelji, izdavači, novinari, gdje potpisujem svoje knjige.

Kakav je to osjećaj biti slavan?

Počasnim sam građanin Zagreba, u kojem živim osamdeset godina, Slavonškoga Broda, Zaprešića, Raba i još nekih mjesta. U Brodu, gradu moje mladosti, bit će, kad mene više ne bude, u Starčevićевой ulici broj 8, moj Spomen-dom s cjelokupnom ostavštinom mojom i moje Jelice, pokojne profesorice povijesti umjetnosti: posjetitelji će moći vidjeti i doživjeti sve ono što je vezano uz moj život i rad. Nedavno, 16. svibnja 2005. u Brodu je podignut moj spomenik. Možete li zamisliti kako sam se osjećao, kad sam ispred svoga spomenika morao održati govor?

Sto Vas posebno veseli u ovom trenutku, pred Vaš stoti rodendan?

im Pieper⁸, im Rowohl⁹ und im Weiserverlag¹⁰ ist das Oeuvre Miroslav Krležas im deutschsprachigen Raum, namentlich in Deutschland, nach wie vor eine *terra incognita*. Dabei kann gerade Krležas Werk mit seinen unzähligen Bezügen zu Fremdsprachen und fremden Kulturen, aber auch zu anderen Medien als eine Brücke zu Europa dienen – es muss „nur“ bekannt(er): d.h. neu aufgelegt, verlesen, adaptiert, besprochen werden.

Die „Krleža-Gesellschaft“, die im Rahmen der „Colonia Croatica e.V.“ auftreten wird, macht sich gerade diese Förderung der Werke Miroslav Krležas zum Ziel, auch über die kroatischen (Kultur-) Kreise hinaus. Die Möglichkeiten einer Bekanntmachung sind vielfältig und sie umfassen Lesungen aus den Werken genauso wie wissenschaftliche Einzelvorträge und in einer späteren Phase auch Tagungen sowie die Publikation der Ergebnisse in einer eigenen Zeitschrift – *Krležiana* –, die zunächst als Online-Ausgabe erscheinen wird.

Die Themen, denen sich die Gesellschaft widmen wird, sind zum Einen das teils übersetzte, im Handel jedoch nicht mehr erhältliche Opus Krležas – auch das ein Manko, das zu beheben ist –, aber auch die Übersetzung und Förderung der ins Deutsche noch nicht transponierten Schriften, ferner die Einordnung der Werke Krležas in den gesamteuropäischen Kontext und schließlich die Justierung der intermedialen Bezüge in Krležas Schaffen, mithin die Bekanntmachung und Besprechungen der filmischen, theatralen und Radio-Adaptionen der Werke.

Für eine Mitarbeit mobilisiert werden sollen die Slawisten sowie interessierte Literatur- und Kulturwissenschaftler aus dem deutschsprachigen Raum, die Slawisten und Germanisten aus Kroatien, aber auch die Studierenden der Slawistik in Deutschland sowie alle am Werk Miroslav Krležas Interessierten.

Als eingetragener Verein strebt die Gesellschaft eine Mitgliedschaft in der „Arbeitsgemeinschaft literarischer Gesellschaften“ an; für einzelne Veranstal-

tungen und Publikationen wird sie sich künftig auch um die Mittel aus dem Etat dieses Vereins bemühen¹¹.

Das Hauptanliegen der Gesellschaft ist die Korrektur jener Feststellung, die der österreichischer Essayist Karl-Markus Gauss über die deutschsprachige Krleža-Rezeption konstatieren musste, nämlich die Korrektur eines

„Name[ens], dessen man sich schmecken kann, ohne fürchten zu müssen, dass das, wofür er steht, auch weiter bekannt“ geworden sei, einer Figur, die „ungestraft“ hin- und hergeschoben werde, „auf jenem Schachbrett, an dem sich in mitteleuropäisch-illuminierter Cafés kongreß-erprobte Saloneuropäer darum bemühen, matte geistige Frische zu zeigen“; nicht viel mehr sei Miroslav Krležas, so Gauss weiter, „zuletzt in Österreich gewesen, während in Deutschland, zugegeben, seine Unbekanntheit ohnehin so enorm“ sei, „dass er nicht einmal in kultur-snobistischer Absicht gerühmt“ werde, „eben weil mit ihm so wenig verbunden“ werde, „dass kein fahler Schimmer des Ruhms auf den Redner selber abfiele“.¹²

Solcherart leider keineswegs unbegründeten Feststellungen entgegenzuwirken, wird das Hauptanliegen der „Krleža-Gesellschaft“ sein.

Marijana Erstić

Le Retour de Philippe Latinowicz

...son chef-d'œuvre romanesque qui fit regretter à Jean-Paul Sartre, avant sa brouille avec Krleža, de ne pas l'avoir lu avant d'écrire son fameux roman existentialiste, *La Nausée* (*Mucnina*). Le personnage principal est un peintre introverti, en conflit avec les différents milieux socioculturels croates. Ce roman souligne l'antagonisme entre une vision régionaliste étroite et une vision universaliste.

Povratak Filipa Latinovicza, 1932, traduit en fr., 1971, Calmann-Lévy, 1994

<<http://www.borut.com/library/texts/Krlezafilip/index.htm>>.

⁸ Ders.: *Requiem für Habsburg. Erzählungen*. Üb. v. Božena Begović. München: Pieper 1968.

⁹ Ders.: *Ohne mich*. Üb. v. Ina Jun-Broda. Reinbek bei Hamburg: Rowohl 1966; ders.: *Beisetzung in Theresienburg*. Üb. v. Klaus Winkler. Reinbek bei Hamburg: Rowohl 1991.

¹⁰ Ders.: *Illiricum Sacrum*. Essays. Üb. v. Klaus Detlef Olof und Andrej Ivanji. Klagenfurt: Wieser 1996.

¹¹ Vgl.

<http://home.snafu.de/alg/impressu/impressum.html>, letzter Zugriff am 13.05.05.

¹² Karl-Markus Gauß: „Miroslav Krleža oder Die Literatur darf nicht vergessen“. In: *Tinte ist bitter. Literarische Porträts aus Barbaropa*. Klagenfurt: Wieser, 1992, S. 20-22.

U mojoj stotoj, nedavno je Školska knjiga objavila moje prepjeve strane lirike, pod naslovom Goetheova stiha *Bleibe, bleibe bei mir / Ostani, ostani uza me*, gdje su prepjevi desetorice svjetskih pjesnika, najviše njemačkih. A za samu stogodišnjicu izaći će moje *Sabrane pjesme*, od 1920. do 2005., i bibliofilsko izdanje pjesama *Kruh na stolu*, u engleskom prijevodu i to sa slikama prevoditelja Dennisa Warda. Sretan sam što mi je za moj 99. rođendan Školska knjiga objavila 20. izdanje izbora pjesama *Srebrne svirale*, u nakladi od 225.465 primjeraka. Sada je na redu 21. dopunjeno izdanje. Ne mogu reći, zašto mi toliko na srcu leži Peto, prošireno izdanje mojih izabranih pjesama *Prsten*, u izdanju Matice hrvatske 1985. nazvano po pjesmi *Prsten*, nastaloj 1955. i jednoj od najdražih pjesama; na ruci nosim Jeličin taj dar od ljeta 1933.

Dovoljno je pročitati bar poneku pjesmu iz Vaše zbirke pjesama „Srebrne svirale“ i „Devedeset i devet pjesama i još jedna“, koje su momentano u prodaji, pa da se poistovjetimo s Vašim razmišljanjima, koja su istinita za sva vremena i prostora. Ta i druga izdanja su nedvojbeno vrsna djela ne samo hrvatske, nego i suvremene svjetske poezije našeg doba, što spremate čitateljima, upravo pred stoti rođendan, a uskoro i za prijelaz u novo životno stoljeće?

Možda ćete se začuditi kad kažem, što ja spremam za 2006. godinu? *Kronologiju života hrvatskih pisaca*, devetorice, od Preradovića i Kranjčevića, a sve ih predvodi moj predak iz 18. stoljeća Blaž Tadijanović, koji je u Njemačkoj, u Sedmogodišnjem ratu, bio zarobljen i napisao knjigu *Svašta pomalo ili kratko složenje imena i riči u ilirski i njemački jezik*, objavljenu u Magdeburgu 1761. i drugi put u Tropavi (Troppau) 1766.

Da li ste zadovoljni kvalitetom prevodenja Vaših radova općenito i što se momentano spremate prevoditi?

Moje su pjesme prevedene na više od trideset svjetskih jezika. Ima šesnaest knjiga prijevoda mojih pjesama na strane jezike. Za moju stotu izaći će i knjiga pjesama na španjolskom, *Sto godina, sto pjesama*, u prijevodu Željke Lovrenčić. Za ovu prigodu rado bih istaknuo dvojezično izdanje izabranih mojih pjesama na njemačkom, *Gozba /*

Festmahl (1920-1995), u prijevodu Nade Pomper, Ulm 2000.

Želja je našeg društva AMAC-e.V. bivših studenata hrvatskih sveučilišta a koji žive u Njemačkoj, da nas počastite Vašim članstvom u Društvu. Da li dakle želite postati počasni član našeg Društva? Mi smo savezno društvo, izvan partijsko i nekonfesionalno. Kolektivna društva su nam HIT-E (Hrvatski inženjeri ekonomisti i tehničari) iz Stuttgarta i Hrvatski lječnici (WACP) i Colonia Croatica iz Kölna.

Drago mi je što ste me zapitali želim li postati počasni član AMAC-e i još mi je draže da Vam mogu odgovoriti da bih sa velikim zadovoljstvom i radošću prihvatio to počasno članstvo.

Na što ste u životu posebno ponosni?

U životu sam imao ženu, koja mi je na samom početku našeg poznanstva darovala prsten, srebrni prsten s karneolom, o kojem sam napisao pjesmu *Prsten*, po kojoj je objavljeno pet izdanja izabranih pjesama pod tim naslovom, *Prsten*. Što još reći? Jela je umrla 15. travnja 2004. i mi smo zajedno proživjeli sedamdeset i jednu godinu. –

Što Vas veseli?

I ponosan i veseo mogao bih biti na svoj urednički rad, i na onaj iz sredine prošlog stoljeća i na ovaj sadašnji. Osim niza izabranih djela pojedinih pisaca hrvatskih, spomenut ću samo imena kojima sam urednik njihovih *Sabranih djela*: Silvije Strahimir Kranjčević, Antun Gustav Matoš, Vladimir Vidrić, Janko Polić Kamov, Tin Ujević i najposlije Ivan Goran Kovačić, najdraži prijatelj iz mladosti s kojim sam 1935. zaključio da svom građanskom imenu doda ime Goran. Jesam li im mogao podići bolji spomenik? Koliko putovanja, za Kranjčevića u Sarajevo, za Matoša u Beograd, Ženevu i Pariz!

Kada ste napisali svoju prvu pjesmu?

Bilo je to davne 1920. godine, u Brodu, u samostanu, gdje sam stanovao polazeći peti razred gimnazije. Draga mi je i pamtim je i danas. Nosi naslov

L u t a n j e

Samotan lutam večernjim ulicama. Na svakom uglu, visoko, sujetiljka sja: Stotinu uglova, stotinu sujetiljaka, Al nigdje nema tebe. . . Tebe nema.

Nisu li ove stotine iz 1920. najavile onu stotinu iz 2005.?

I posljednje pitanje za čitatelje. Ima li kakav poseban doživljaj, koji biste ispričali čitateljima Glasnika - Društva AMAC?

Poseban doživljaj bio je u Osijeku 7. lipnja 2003. kad sam imao čast preminulom Papi Ivanu Pavlu II darovati svoju pjesmu *Dugo u noć*, u zimsku bijelu noć iz 1931. godine, prevedenu na poljski, a on je meni dao krunicu u kutijici s njegovim vatikanskim grbom. Sat, dva, prije mog susreta s Papom pročitao sam pjesmu *Dugo u noć... pred 220.000 hodočasnika. Poslije čitanja – tišina neopisiva pa pljesak. Zanimljivo je: prijateljima i znancima ponekad pokazujem tu Papinu krunicu, jedni promatraju kutiju ne otvarajući ju, a drugi vade krunicu iz kutije, gledaju i pažljivo vraće. Dva svijeta!*

Što poručujete Hrvatima izvan domovine, ali i onima u domovini?

Budimo ljudi i, svi zajedno, držimo se za ruke!

Hvala Vam za ovaj intervju kao i spremnosti da postanete počasni član društva AMAC. Vrlo smo sretni i ponosni.

Ostanite nam još dugo među nama svima!

Anka Krstić-Legović

Zahvalna sam mojim dragim prijateljima, australskim Hrvatima, Eriki i Dragi Šaravanja, koji su se nakon biblijskih četrdeset godina, vratili u Hrvatsku i darovali mi ovaj prekrasan susret s pjesnikom koji „kistom života - stihove piše „...

Ovo neka ostane spomen i čestitka njima i njihovim sinovima Goranu-Ivanu, Davoru i snahi Deborah, za građenje mostova prijateljstva i ljubavi...

Siniša Kušić (ed.):
Path-Dependent Development in the Western Balkans

The Impact of Privatization.

Frankfurt am Main: Europäischer Verlag der Wissenschaften Peter Lang, 2005, S. 220.

Die Region des westlichen Balkans - mit der sich die Beiträge im Buch befassen - ist in den vergangenen Jahren weniger durch positive als durch negative Meldungen aufgefallen. Ihre Geschichte ist geprägt vom häufigen Wechsel der Herrscher und der Verschiebung von Grenzen. Sie gilt seit Jahrhunderten als ein wirtschaftlich zurückgebliebener, politisch instabiler und von Krisen und Konflikten heimgesuchter Teil Europas. Es verwundert daher nicht, dass den Ländern eine gewisse Rückständigkeit nachgesagt wird, die bis heute die Entwicklung der gesamten Region beeinflusst, bzw. beeinflusst haben soll. Genau an dieser Stelle setzt das Buch an. Es reflektiert die wirtschaftliche Entwicklung und Privatisierung in der Region aus historischer Perspektive am Beispiel Albaniens sowie mit Kroatien, Serbien, Bosnien/Herzegowina, Kosovo und Makedonien, am Beispiel von Ländern, deren nationales Territorium einst das Kerngebiet der ehemaligen Sozialistische Föderative Republik Jugoslawien (SFRJ) bildete.

Nun ließe sich nach einer ersten oberflächlichen Lektüre die wesentliche Idee des Buches auf einen kurzen Satz reduzieren: „Geschichte bewegt nicht nur sondern bestimmt auch wohin wir uns bewegen“. Damit würde man jedoch weder dem Umfang des Sammelbandes noch der inhaltlichen Qualität einzelner Länderstudien gerecht, die weit über die Darstellung einer rein historischen Betrachtung hinausgehen. Vielmehr zeigen sie, wie Geschichte die wirtschaftliche Entwicklung am Beispiel der Privatisierung bis weit in die Gegenwart beeinflusst. Obwohl unter Historikern kaum Zweifel an einer solchen Kausalität zwischen Geschichte, Gegenwart und Zukunft besteht und diese auch Gegenstand wissenschaftlicher Forschung ist, fand dieser Gedanke unter Wirtschaftswissenschaftlern erst in Form der Neuen Institutionenökonomie eine gewisse Verbrei-

ting. Die daraus entstandenen Forschungszweige stehen, trotz einer erfreulich positiven Entwicklung, praktisch in den Kinderschuhen. Dies gilt nicht nur generell für die erwähnte Kausalität, sondern vor allem auch für die Region des Westbalkans. Der Herausgeber greift nun diesen Gedanken auf, in dem er mit Hilfe des Ansatzes der Pfadabhängigkeit (D. C. North, 1990) im ersten Kapitel die gemeinsame Klammer des Bandes vorgibt. Dieser Ansatz zieht sich im Weiteren wie ein roter Faden durch die einzelnen Beiträge.

Das Buch erfreut gleichermaßen den fachkundigen und den lediglich interessierten Leser auf dreierlei Weise. Es liefert erstens ein Theoriegebilde und präsentiert ein Instrumentarium mit dem das Phänomen der Pfadabhängigkeit, d.h. historisch abhängigen Entwicklung ökonomisch analysiert und begründet werden kann. Zweitens zeigt es, wie die Geschichte des westlichen Balkans bis heute die Entwicklung der betreffenden Länder determiniert; etwa wie die Arbeiterselbstverwaltung und das Gesellschaftseigentum der SFRJ die Privatisierung in den Nachfolgestaaten Jugoslawiens geprägt und deren Entwicklung bis heute beeinflusst hat. Drittens ist es vor allem als wertvolles Kompendium zu sehen, in dem zum Teil hochkarätige Persönlichkeiten aus der Region die Privatisierung in ihren Ländern analysieren, aus persönlichen Erfahrungen heraus kommentieren und dem Sammelband auf diese Weise vor allem Authentizität verleihen. Hier ist vor allem Prof. D. Stojanov zu nennen, der den wirtschaftlichen Entwicklungsprozess in Bosnien/Herzegowina seit Ende des Krieges wie kein anderer aus eigener Erfahrung kennt. Der Professor für Internationale Wirtschafts- und Finanzbeziehungen an der Universität Sarajevo war von 1993 an Minister in zwei bosnischen Regierungen. Er gilt als Kenner der Privatisierung in Bosnien/Herzegowina und war zum Teil auch an deren Konzeption und Durchführung beteiligt.

Zu guter Letzt zwei kleine Wermutstropfen. Erstens hätten diejenigen historischen Faktoren, die bis heute das Entwicklungspotential der Region beeinflussen, im zweiten Beitrag deutlicher herausgearbeitet werden können. Zweitens wäre es bei dem durchaus umfangreichen und interessanten Tabellenwerk des Buches wünschenswert gewesen, ak-

tuelles und standardisiertes Datenmaterial zu verwenden, z.B. bei allgemeinen makroökonomischen Indikatoren und Währungsangaben. Trotz dieser Schwäche vermittelt das Buch einen sehr interessanten „internen Einblick“ in die wirtschaftliche Entwicklung der Region. Gleichzeitig ist es – nicht zuletzt auf Grund der Tatsache lesenswert – dass der Herausgeber mit diesem Band anerkannte Experten aus den einzelnen Ländern der Region an einem gemeinsamen Projekt versammelt.

Etwas was nach dem Zerfall der SFRJ und den kriegesischen Auseinandersetzungen nur zu selten gelang und daher zu begrüßen ist: ein Hoffnungsschimmer dafür, dass die Folgen des Krieges nicht nur im Bereich der Wirtschaftswissenschaftlichen Forschung überwindbar sind.

Michael König

Michael.Koenig@em.uni-frankfurt.de

Olga Stoss (80) zeigt, wie Bürger helfen können

BAD HOMBURG - 26. DEZEMBER - „Sie sind nicht in Gold aufzuwiegen“, steht auf einem Teller voller Goldmünzen und -barren, die um eine goldene Waage liegen. Zugegeben: Die Münzen und Barren sind aus Schokolade, aber der Text auf dem kleinen Schild und die Symbolik des Geschenks, das ihr Freunde einst überreichten, machen sie dennoch stolz. Sie - das ist die Bad Homburgerin Olga Stoss. Heute wird sie 80 Jahre alt. «Für mich ist das Glas immer halb voll» sagt Olga Stoss. Was so viel heißt wie: Auf mit Christa Gutierrez eine gute Bekannte, Schicksalsschläge, von denen sie in ihrem Leben nicht verschont blieb, antwortet sie mit dem optimistischen Blick nach vorn. Als 1991 Serben und Kroaten gegeneinander Krieg führten, war für sie wieder die Zeit gekommen, sich zu engagieren: „Selbstverständlich wollten alle Kroaten überall in der Welt helfen“, erzählt sie heute in ihrer Wohnung zwischen Stilmöbeln und Lüstern, in der während des Gesprächs nebenbei der Fernsehapparat läuft: Olga Stoss wollte nicht nur, sie tat es - und begann, Spenden zu sammeln und Hilfe zu organisieren

419 Lkw-Fahren für Kroatien

„Binnen zehn Jahren haben wir 419 Lastwagen á 20 bis 22 Tonnen, beladen mit Lebensmitteln und Kinder-nahrung, Baumaterial und Hausrat, medizinischem Gerät für die Dialyse und Arzneimitteln, nach Kroatien gebracht.“ Wir - das ist der Verein Kroa-tienhilfe Hochtaunus, dem Olga Stoss vorsteht.

Die Lastwagen stellte der kroatische Staat; die Hilfsgüter spendeten Fir-men und Privatleute in Bad Homburg und dem Hochtaunuskreis. „Wir wa-ren sieben bis acht Aktive im Verein, und manchmal haben wir in einer Nacht vier Lastwagen beladen.“

In jener Zeit hatte Olga Stoss auch 110 Patenkinder: Mädchen und jun-gen in Kroatien, für die Menschen in Deutschland jeden Monat 50 Mark spendeten: „Das war Gold wert und ein Segen Gottes“, erinnert sie sich heute.

Als der Krieg zu Ende war, „wollte ich einen Schritt weiter gehen“, erzählt Olga Stoss. Sie begann, touristische Reisen ins die schwer beschädigte Adria-Perle Dubrovnik zu organisie-ren, „damit die Menschen dort in den übrig gebliebenen Hotels auch in der Vor- und Nachsaison Arbeit hatten.“ Dem damaligen Bad Homburger O-berbürgermeister Reinhard Wolters (CDU) schlug sie vor, eine Partner-schaft mit Dubrovnik zu vereinbaren - und so geschah es.

Für Mitte 2005 plant die Mutter der Partnerschaft eine neue Bürger-reise an die Adria. Und sie hofft, dann auch den noch lahmen den kul-turellen Austausch zwischen den Partnerstädten ankurbeln zu können.

Nicht dass das Leben der Jubilarin damit erschöpft wäre: Als die Kriege im ehemaligen Jugoslawien beendet und die Hilfskonvois nicht mehr nötig waren, traf Olga Stoss die gerade mit der Idee schwanger ging, einen Ver-ein „Bürgerhilfe“ zu gründen. Auf die Frage, ob sie mitmachen wolle, sagte Olga Stoss spontan ja: „Jahrelang haben die Deutschen mir geholfen, jetzt kann ich ein bisschen zurückge-ben.“

Mit zehn Leuten fing die Bürgerhilfe 1997 an, rund 85 sind es heute. Eh-renamtlich unterstützen sie Aufbau und Organisation der Bibliothek in der Maria-Ward-Schule, bieten eine Hausaufgabenbetreuung in der Fried-riech-Ebert-Schule an - und helfen vor

allem im Alten- und Pflegeheim Rind-sches Stift in der Gymnasiumstraße. Die Frauen und Männer des Vereins übernehmen Fahrdienste für die Be-wohner des Seniorenheims, betreuen die Nähstube und organisieren die Cafeteria. Jeden Nachmittag ser-vieren sie Kaffee und Kuchen und was sonst noch so üblich ist einem Cafe, das für die Bewohner und Be-sucher des Hauses nicht mehr weg-zudenken, aber für einen kom-merziellen Betreiber nicht rentabel genug ist.

„Wir sind eine große Familie“, sagt die Vorsitzende Stoss über den Verein Bürgerhilfe - eine Familie mit

Geradlinigkeit, Ordnung und viel Ar-beit. „Das ist selbst gesuchte Arbeit“, antwortet die Chefin auf die Frage, ob ihr in Erwartung des Geburtstags nicht auch mal der Gedanke kommt, das Leben ruhiger anzugehen, „selbst gesuchte Arbeit in einer sehr guten Mannschaft. Da rechnet man die Stunden nicht zusammen. Wenn ich Angestellte wäre, wäre es zu viel.“ Ist sie aber nicht, die 80-Jährige, die ihren Haushalt selbst versorgt, die seit mehr als 50 Jahren unfallfrei Auto fährt und nebenbei auch noch Zeit findet, um mal ein Gastspiel des Heeresmusikkorps 300 der Bundeswehr im Kurtheater zu organisieren - zugunsten des So-zialwerks der Bundeswehr und der Bürgerhilfe Bad Homburg, versteht sich.

„Ich kann nicht stundenlang tatenlos irgendwo rumsitzen“, bekennt Olga Stoss, „und ich weiß auch nicht, wie alt ich bin“. Muss sie auch nicht; denn die 80 Jahre sieht ihr eh keiner an. Dennoch: Viele Gratulanten wer-den heute wohl kommen. Und Olga

Stoss noch viele aktive Jahre wün-schen.

Olga Stoss wurde am 27. Dezember 1924 in Kroatien geboren. Ihre Eltern waren Geschäftsleute. 1945 heiratete sie einen Deutschen, der in Zagreb unter anderem eine Buchhandlung für deutschsprachige Literatur betrieb. 1954 kamen beide nach Bad Hom-burg, wo sie als Kaufleute arbeiteten. Der Ehemann starb im Jahre 1977. Olga Stoss arbeitete zuletzt in der Führungsetage des Kaffeerösters Tchibo, unter anderem verantwortlich für Werbung. Seit Anfang der 1990er Jahre ist sie Vorsitzende des Vereins „Kroatien-Hilfe Hochtaunus“, seit 1997 zudem Vorsitzende der Bürger-hilfe Bad Homburg. Für ihr ehrenamt-liches Engagement wurde Olga Stoss in Kroatien und Deutschland vielfach ausgezeichnet.

Olga Stoss ist Mitglied des AMAC – Deutschland e.V.

Aus Frankfurter Rundschau, 27.12.04 (VON GÜNTHER SCHERF)

Anstelle einer Anzeige:

Unser Kollege Herr Dipl. Ing. Milan Prezelj hat durch eine großzügige Spende zur Herausgabe dieser Ausgabe beigetragen.

An dieser Stelle spre-chen wir ihm dafür un-seren herzlichen Dank aus.

SJEĆANJE NA PROFESORA DR. MANFREDA O. KORFMANNA

Duboko nas je ožalostila vijest, da je iznenada, nakon kraće i teške bolesti u 63. godini, umro u svojoj kući kraj Tübingena, profesor dr. Manfred O.Korfmann. Intenzivno smo pratili rad profesora Korfmana a bio nam je i pravi prijatelj, pa nam je teško prihvatiti činjenicu, da nas je tako nenadano i zauvijek napustio.

Poznati sveučilišni profesor na Institutu za prastaru i najraniju povijest sveučilišta u Tübingenu, profesor je Korfmann bio još poznatiji kao dugogodišnji voditelj istraživanja drevnog, arheološkog lokaliteta Troja kod mjesta Canakkale uz Dardanele, pri zapadnoj maloazijskoj obali, na brežuljku Hisarliku. Već su stari Rimljani taj lokalitet nazivali Troja odn. Ilij.

Slavni je Schliemann u 19. stoljeću, iskapaujući ovaj lokalitet, otkrio već davne 1871. godine, držeći Homerov ep u ruci, senzacionalno tzv. Prijamovo blago. Profesor Korfmann na ovom lokalitetu već od 1988. godine sa svojom internacionalnom ekipom od preko stotinjak stručnjaka, istražuje sveukupni areal ovog lokaliteta, ne samo 11.000 kvadratnih metara trojanske utvrde nego i ogromno naselje u nizini, uz utvrdu, sa ukupnom površinom od 270.000 kvadratnih metara. Korfmann je uspio rasvijetliti mnoge nepoznanice postojanja ovog, po svojem opsegu i bogatstvu iskopina, jedno od najinteresantnijih arheoloških terena na svijetu. Svoja je istraživanja dokumentirao u stručnom godišnjem izdanju sveučilišta u Tübingenu, u časopisu „Studia Troica“.

Ordinarius je za Staru povijest na istom sveučilištu, profesor Frank Kolb, javno zamjerio Korfmannu, da „zavodi javnost“ presmionim tvrdnjama, da tzv. lokalitet Troja na Hisarliku, nije mogao biti trgovačko čvorište između Egejskog i Crnog mora u predpovijesno vrijeme a pogotovo ne u tzv. „brončano doba“¹³, te da taj lokalitet nije uopće imao atribute jednog grada. Pokojni je prof. Korfmann na izazov odgovorio nalazima svojeg petnaestogodišnjeg istraživanja, iz kojeg je očito, da je lokalitet nazvan Troja, bio važna točka između Orijenta i Okcidenta, te da je grad propao u požaru,

DR. MANFRED O. KORFMANN U ZAGREBU 2001.

ru, dakle u katastrofi rata i sukoba. Svoje je tvrdnje potkrijepio radom 370 znanstvenika, koji su istražili 13.240 kvadratnih metara terena na području Trojanskog areala, odnosno današnjeg mjesta Canakkale. Između ostalog je ustanovio, da je stanovništvo Troje u 12. stoljeću prije Krista upotrebljavalo tzv. luvijsko, hijeroglifsko pismo, koje je odgovaralo staroanatolskom, indogermanskom govornom području, odnosno da je grad (W)illios, Wiluša ili Truisa, kako se Troja naziva u hetitskim izvorima, upravo naš zamišljeni grad ili državnica, čije ime mi danas prepoznajemo kao Troja.

Plodni će rad profesora Korfmana nastaviti dalje Troja-Stiftung (zaklada), sveučilišta u Tübingenu, koja će se brinuti za podmladak i stipendije mladih stručnjaka, objavljivanje istraživanja, izgradnju arheološkog okružja uz sveučiliste u Canakkale-u a podupirat će i izgradnju tamošnjeg muzeja.

Turska vlada proglašava 1996. ovaj lokalitet Nacionalnim parkom mira a 1998. godine Korfmann, uz podršku iste vlade, stavlja ovaj arheološki lokalitet pod zaštitu UNESCO. Tako se ispunila i njegova davna želja a zatim, da i kroz posjetitelje iz cijelog svijeta, pretvori ovaj kraj u jedno u jednu oazu mira i prijateljstva. Činjenica je, da godišnje bude registrirano više od pola milijuna posjetitelja.

Izložba je na temu „Troja, mit i stvarnost“ održana 2001. godine u Stuttgartu, Bonnu i Braunschweigu, koja je zabilježila više od 800.000 posjetitelja, bila također zamisao prof. Korfmana a koju je on uz ogroman angažman i ostvario.

Zahvalni smo mu što je njegovim razumijevanjem bilo moguće imati po toj izložbi i vodstvo na hrvatskom jeziku.

Profesor je Korfmann nama članovima AMAC-a kroz zajedničku suradnju bio vrlo blizak. Pisao je u više navrata za naš „Glasnik“, pa tako i u posljednjem broju. Pratili smo njegov rad, a posebno nas je veselilo, što smo imali čast posredovati za njegovo predavanje na temu „Troja, mit i njegov nastavak do godine iskapanja 2000.“, koje je održao u Zagrebu, u jesen 2000. godine u Muzeju Mimara, pred brojnom publikom, uz prisustvo članova Hrvatskog arheološkog društva, čiji je tada postao počasni član.

Potreseni smo, što je prerana smrt prekinula životni vijek ovog vrsnog stručnjaka, koji je svojim radom i širenjem prijateljstva među ljudima i narodima, proširio u svijetu vrlo dragocjenu poruku mira i razumijevanja.

Anka Krstić-Legović

¹³ Brončano doba traje u Europi od 1800. do 750. godine prije Krista

Freie Universität Berlin
Fachbereich Politik- und Sozialwissenschaften
Otto-Suhr-Institut für Politikwissenschaften
Diplomprüfung im Rahmen
des Deutsch-Französischen Studienzyklus
Erstgutachter: Prof. Dr. Hajo Funke
Zweitgutachter: Dr. Ingo Peters

Diplomarbeit

Kroatien auf dem Weg in die EU

„Lessons learned“ aus der Erweiterungspolitik der EU gegenüber Mittelosteuropa?

Vorgelegt von: Suzana Radišić
Kohlfurter Str. 2
10999 Berlin
Te1.:030/24614340
suzana@radisic.net

Matrikelnummer: 3409092
Berlin, 30. September 2004

Zusammenfassung:

Die Frage in dieser Arbeit war, ob und inwiefern es ‚lessons learned‘ aus der EU-Erweiterungspolitik gegenüber Mittelosteuropa für den Beitrittsprozess des neuen Kandidaten Kroatien gibt. Um dies zu untersuchen, wurde in einem ersten Teil verglichen, welchen Rahmen die EU für den Beitritt der jeweiligen Kandidaten vorgibt. In einem zweiten Teil wurde untersucht, durch welche Maßnahmen die EU selbst den Beitrittsprozess der jeweiligen Kandidaten unterstützt. Das Ergebnis war, dass es zwar einige Unterschiede im Vorgehen der EU gibt, dass vor allem aber Gemeinsamkeiten vorherrschen. Aufgrund dessen konnte man anhand zweier Beispiele - dem Aufbau von Verwaltungskapazitäten und der Förderung regionaler Kooperation - Ziele und Grenzen der EU-Heranhilfsstrategie aufzeigen. Auch werden Prognosen hinsichtlich des Erfolgs der Erweiterungspolitik für Kroatien möglich.

In dieser Arbeit wurde argumentiert, dass die Erweiterung der EU um die MOE-Staaten und die Eröffnung der Beitrittsperspektive für die westlichen

Balkanstaaten vor allem stabilitätspolitisch motiviert war. Das damit einhergehende Risiko des Imports von Instabilität in die EU sollte dadurch gesenkt werden, dass im Vorfeld umfassende Beitrittskriterien aufgestellt wurden, die schon in der Vorbeitrittsphase politische und wirtschaftliche Schwachstellen der Beitrittskandidaten beseitigen und eine weitgehende Konvergenz mit der EU herstellen sollen. Im Gegensatz zu MOE geht von den westlichen Balkanländern auch ein Stabilitätsrisiko von den Folgen des Zerfalls Jugoslawiens aus. Deshalb knüpfte die EU an ihre bisherige Balkan-Politik an und nahm die darauf ausgerichteten Kriterien des SAP in ihren Katalog der Beitrittskriterien auf. Da auch im MOE-Beitrittsprozess ein vorrangig bilaterales Vorgehen der EU mit multilateralen Ansätzen durchgesetzt war und auch einzelne länderspezifische Konditionen (zum Beispiel die Einhaltung von Nuklearstandards) aufgestellt wurden, stellt dies zwar eine Ausweitung, aber keinen Bruch zur bisherigen Erweiterungspraxis dar.

Eine weitere zu beobachtende Entwicklung der Erweiterungspolitik, die schon

während der letzten MOE-Runde begann, ist der Fokus auf tatsächliche Konvergenz mit der EU, das heißt auf die tatsächliche Implementierung der Reformen. In MOE wurden die allgemeinen Konditionen in kurzfristige Prioritäten in den Beitrittspartnerschaften aufgesplittet, weitere finanzielle Förderung von deren Umsetzung abhängig gemacht und jährlich in den Fortschrittsberichten überprüft. Dieser Mechanismus wurde nach 2003 auf alle Balkanländer übertragen. Zu einer früheren Stufe des Beitrittsprozesses soll damit und durch die Öffnung weiterer erfolgreicher Instrumente der Heranhilfsstrategie, wie der technischen Hilfe oder der Beteiligung an Gemeinschaftsprogrammen, eine Angleichung der potentiellen Beitrittskandidaten an die EU erreicht werden. Die Maßnahmen, die auf ganz verschiedenen Ebenen angesiedelt sind, wurden in dieser Arbeit anhand des Beispiels des Aufbaus von Verwaltungskapazitäten ausführlich dargelegt. Allgemein gesehen gewinnt der Vorbeitrittsprozess, wie man parallel dazu auch im Falle der Türkei sehen kann, Gewicht gegenüber dem eigentlichen Beitrittsprozess. Im Falle Kroatiens ist dies jedoch ein fließender Übergang, da das Land ab 2004 in die gesamte Heranhilfsstrategie aufgenommen wird.

Die Hilfsinstrumente der EU bewegen sich, wie in dieser Arbeit gezeigt wurde, zwischen den zwei Polen Konditionalität und Heranhilfe. Das Angebot intensiver Beziehungen zur EU durch Einbindung in Programme, politischen Dialog, Marktzugang etc. dient als Anreiz für konformes Verhalten hinsichtlich der von der EU entwickelten Kriterien und der tatsächlichen Umsetzung auch unpopulärer Reformen. In der Schaffung positiver Anreize durch das Konditionalitätsprinzip besteht die Besonderheit europäischer Außenpolitik und besonders ihrer Erweiterungspolitik. Dies wurde in dieser Arbeit besonders hinsichtlich des Fallbeispiels der regionalen Kooperation deutlich. Sowohl in der MOE-Erweiterung als auch im Assoziierungs- und Beitrittsprozess Kroatiens entstand so allerdings auch eine sehr asymmetrische Machtbeziehung: „The EU had the benefits to offer, and so it has been able to shape the rules of the game. (...) Most applicants are painfully aware that their desire to join is not

matched by an equal willingness on the EU side to take them in."¹⁴ 245 Gerade aus der Furcht heraus, hinter Bulgarien und Rumänien zurück zu bleiben und mit dem Beitritt vielleicht doch auf andere Balkanstaaten wie Mazedonien oder die Türkei warten zu müssen, wird die Bereitschaft Kroatiens, sich auf diese Machtasymmetrie, bzw. diesen 'top-down'-Ansatz einzulassen, vielleicht sogar noch größer sein als im Falle der MOE-Kandidaten. Die Handlungsanleitung und der Druck der EU, gepaart mit der gesammelten Expertise der letzten Erweiterungsrunde, können so zu einem beschleunigten Beitrittsprozess in Kroatien beitragen.

In dieser Arbeit wurde jedoch auch gezeigt, dass dieses Vorgehen der EU dennoch nicht unbedingt zu einem effizienten Beitrittsprozess beiträgt: Wenn die Anreize, die die EU setzt, nicht wirklich an den Interessen der Bevölkerung in Kroatien ausgerichtet sind, wenn die Reformanforderungen nicht kohärent sind und nicht mit den Bedürfnissen eines Transformationslandes übereinstimmen und wenn die Eigenverantwortung und das Mitspracherecht der Kandidatenstaaten in dem Prozess nicht gestärkt werden, entsteht ein Legitimitätsdefizit durch die Erweiterungspolitik der EU, das indirekte negative Konsequenzen für die Effektivität -und damit letztlich den Erfolg- des Beitrittsprozesses haben kann. Dies kann ein Grund dafür sein, warum trotz offensichtlicher Vorteile die Zustimmung zur EU-Integration in den Kandidatenländern so gering ist. Während sich im Dezember 2003 noch 64,5% der Befragten in Kroatien für einen EU-Beitritt aussprachen, waren es im Sommer 2004 nur noch 51,1%. 37,8% der Befragten sprachen sich gegen eine EU-Mitgliedschaft aus.¹⁵ Das eigentliche Ziel der EU, durch ihre Erweiterung auch zu einer Erweiterung der Stabilität beizutragen, wird nicht erreicht, wenn es zwar eine formelle Zustimmung der Eliten eines Landes zu den Vorgaben der EU gibt, diese aber nicht von Seiten der breiten Bevölkerung unterstützt wird. In Teil 2.1.3.2 wurde auf das Problem der „ausgehöhlten Demokratie“ in den Balkanstaaten aufgrund der Kluft zwischen den Eliten und den

Bürgern verwiesen.¹⁶ Durch die Erweiterungspolitik der EU könnte eine ebensolche Kluft entstehen, die zu einer „ausgehöhlten EU-Mitgliedschaft“ führt. Da es aber letzten Endes die Bürger eines Staates sind, die in Verwaltungen, Gerichten etc. EU-Recht umsetzen, da es die Bürger sind, die durch wirtschaftliche oder andere zivilgesellschaftliche Beziehungen regionale Kooperation schaffen, ist der Erfolg des Integrationsprozesses gefährdet, wenn kein Rückhalt innerhalb der Beitrittsländer besteht.¹⁷ Insofern ließe sich argumentieren, dass eine schlichte Übertragung der von der EU benutzten Heranführungsinstrumente in MOE auf künftige Erweiterungsprozesse sich sowohl im Hinblick auf die (perzipierte) Legitimität als auch die Effektivität des Beitritts negativ auswirken kann. Inwiefern und entlang welcher Dimensionen die Heranführungsstrategie individuell auf den Beitrittskandidaten zugeschnitten sein sollte und welche Elemente der bisherigen Heranführungsstrategie beibehalten werden können und sollen, konnte in dieser Arbeit nur in Ansätzen für den Fall Kroatiens aufgezeigt werden. Sowohl aus theoretischer als auch aus empirischer Sicht wäre eine Ausweitung der Analyse auf vergleichende Fallstudien, zum Beispiel mit vergangenen Beitrittskandidaten sowie mit anderen künftigen Beitrittsländern lohnenswert, da so letztlich generalisierbare Aussagen möglich werden können.

Für eine fundierte Beurteilung der Stärken und Schwächen der in der letzten Beitrittsrunde entwickelten Erweiterungspolitik ist es allerdings zu diesem Zeitpunkt noch zu früh. Momentan ist eine EU-interne Evaluation der Heranführungsstrategie und ihrer einzelnen Instrumente im Gange. Auch bedarf es einiger zeitlicher Distanz, um zu sehen, welche Maßnahmen nachhaltig erfolgreich waren. Dadurch dass Kroatien jedoch schon jetzt zum Beitrittskandidaten erhoben wurde und die Verhandlungen in einigen Monaten beginnen, werden die Erfahrungen, die man durch die von der EU selbst eingeleitete MOE-Evaluierung gewinnt, für den Beitrittsprozess Kroatiens keine wesentliche Rolle mehr spielen.

Die Union, der Kroatien beitreten will, ist nicht mehr die EU-15, sondern die EU-25. „The history of EU enlargements has been of new member changing the EU, as well as the EU changing new members.“¹⁸ Insofern ist interessant zu sehen, wie die zehn neuen Mitgliedstaaten, die selbst den langen Beitrittsprozess im letzten Jahrzehnt durchlaufen haben, Einfluss auf den Beitrittsprozess der südosteuropäischen Staaten nehmen werden. So wurde schon jetzt Kritik mancher Osteuropäer an der Form ihres Beitritts verlautbart - so zum Beispiel von Seiten des tschechischen Präsidenten Vaclav Klaus: „In a few days, our state will cease to exist as an independent and sovereign entity (...)The EU's enlargement had been too hasty and has not sufficiently taken into account economic status, geographic situation and national particularities.“¹⁹ Von Seiten der neuer Mitgliedstaaten kamen auch schon konstruktive Ideen zur Neugestaltung des Beitrittsprozesses. So schlug zum Beispiel kürzlich der slowenische Europaminister Milan Cvikl die Errichtung eines permanenten Zentrums für EU-Beitritt vor, in dem Expertise gesammelt und erhalten, die verschiedenen Beitrittskandidaten besser koordiniert werden und ein Meinungs- und Positionsaustausch stattfinden soll.²⁰ Mit dem Beitritt der Nachbarstaaten Ungarn und Slowenien kann Kroatien auch auf eine Verstärkung der EU-internen Lobby für ein stärkeres Engagement im westlichen Balkan hoffen. Auf der anderen Seite könnten durch spezielle Eigeninteressen der direkten EUNachbarstaaten auch weitere Hürden im Beitrittsprozess entstehen.²¹

¹⁸ Redmond/Rosenthal zitiert in Grabbe: A Partnership for Accession? The Implications of EU Conditionality for the Central and East European Applicants. S. 19.

¹⁹ EUobserver: The bumpy path to enlargement, in: EUobserver vom 30. April 2004.

²⁰ Vgl. Slovenia Business Week: Cvikl Says EU Must Be Rounded Off with Integration of SE Europe.

²¹ Zwischen Slowenien und Kroatien besteht zum Beispiel bis zum heutigen Tag ein Konflikt wegen des Meerzugangs Sloweniens an der Piran-Bucht und der Fischereirechte in der Zone. Slowenien zog Ende September 2004 seine Unterstützung für Beitritt Kroatiens nach einem diplomatischen Vorfall in der Grenzregion zurück. So sagte der Premierminister Anton Rop „Unacceptable incidents like that on Wednesday...mean that Slovenia - for now - can not back Croatia's accession to the EU“. Vgl. EUobserver: Slovenia withdraws support for Croatian EU membership, in: EUobserver vom 24. September 2004. Die Frage der EU-Mitgliedschaft Kroatiens könnte in

¹⁴ Grabbe: A Partnership for Accession? The Implications of EU Conditionality for the Central and East European Applicants. S. 28.

¹⁵ Vgl. Die Presse: Kroatien: Zustimmung zu EU-Beitritt sinkt, in: Die Presse vom 28. August 2004.

¹⁶ Vgl. Krastev: The Balkans: Democracy Without Choices. S. 40ff.

¹⁷ Vgl. dazu Special Issue on Accession Referendums, in: West European Politics 27 (4) 2004.

Projekt GLASNIK

Für Kroatien und die anderen südosteuropäischen Beitrittskandidaten sind vor allem die Auswirkungen des big bang' von Bedeutung: Sollte sich die Erweiterung um zehn neue Mitgliedstaaten als schwieriger als geplant erweisen, besteht die Gefahr einer Erweiterungsmüdigkeit der EU, die den weiteren Beitrittsprozess der neuen Beitrittskandidaten erschweren oder verzögern könnte. Der Beitrittsprozess Kroatiens wird auch von weiteren internen Entwicklungen und Entscheidungen innerhalb der EU-25 beeinflusst werden. So laufen erst jetzt die Verhandlungen für das Budget 2007 - 2013 an - das Ausmaß der Ressourcen, die in Zukunft für den Beitrittskandidaten Kroatien und die anderen westlichen Balkanländer darin bereit gestellt werden, ist noch nicht klar. Das Programm CARDS zum Beispiel läuft 2006 aus -- über die weitere Ausgestaltung und Ausstattung von CARDS wird im Zuge dieser Debatte entschieden. Auf eine Aufstockung der Ressourcen deutet die neue Kompetenzverteilung der Kommission Barosso hin: Ab dem 1. November wird nicht mehr Günter Verheugen, sondern der Finne Olli Rehn Kommissar für Erweiterung sein, und die Verantwortlichkeit für Kroatien und die anderen westlichen Balkanländer geht von der Generaldirektion Außenbeziehungen in die Generaldirektion Erweiterung über. Dies bedeutet, dass sich in einer Generaldirektion die Expertise der letzten und der künftigen Erweiterungsrunden vereinigen wird. Es bleibt abzuwarten, ob durch diese Entwicklungen die bis vor kurzem noch stärker empfundene Diskrepanz zwischen dem Beitrittswunsch Kroatiens und der Aufnahmebereitschaft der EU reduziert werden und sich der Beitrittsprozess Kroatiens mindestens ebenso erfolgreich gestaltet wie der der Länder Mittelosteuropas. Wenn die EU über ein hohes Maß an Lernfähigkeit aus vergangenen Erweiterungsrounden verfügt, und dies gekoppelt ist mit der entsprechend stark ausgeprägten Anpassungsbereitschaft des Beitrittskandidaten, sollte einem baldigen Beitritt Kroatiens grundsätzlich nichts im Wege stehen.

Suzana Radišić

Tijekom ovih proteklih 13 godina nje-mački je AMAC izdao osam brojeva GLASNIKA. S njegovim sadržajem, jezikom koji je pisan, i grafičkom kvalitetom ne možemo se mjeriti – svjesni smo toga – s onim hrvatskim stručnjacima, a tih nije bas tako malo, koji svoje radove objavljuju u njemačkoj publicistici, a da ne govorim o autorima u domovini. U tom smislu je GLASNIK ostao ono što mu je bila i namjena - organ komunikacije i međusobnog izvješćivanja. Povrh toga on služi i kao platforma literarnim talentima te je i arhiv njemačkog AMAC-a. Od svibnja je 2003. godine društvo AMAC prisutno u World wide web-u s vlastitom stranicom: www.amac-d.de

AMAC-Deutschland, posebice redakcija **GLASNIKA** (8 izdanja u 13 godina) nudi suradnju ostalim udrugama iz AMAC/AMCA MUNDI, kako bi sa zajedničkom publikacijom i boljim izborom tema doprinijeli zajedničkim ciljevima. Naša je vizija GLASNIKA, prikupljanje studijskih diplomskih, doktorskih te sl. znanstvenih radova a koji su ostvareni u inozemstvu te ih i reprezentirati u našem časopisu u skraćenom (**abstracts**) obliku.

Iz dopisa Ministarstvu kulture od 11.09.02. odnosno Ministarstvu vanjskih poslova RH od rujna 2005.

... Društvo bivših studenata hrvatskih sveučilišta u Njemačkoj, AMAC Deutschland e.V. već trienaest godina djeluje kao savezna (bundesweite), izvanpartijska i nekonzfesionalna udruga. Uloga udruženja je: - *okupljanje bivših sveučilištaraca, njegovanje i promicanje hrvatske kulture i znanosti, stvaranje i održavanje veza sa sveučilištima i sličnim institucijama u domovini i Njemačkoj kao i njegovanje demokratskih odnosa.*

AMAC - Deutschland e.V. je član saveza društava AMAC u Zagrebu.

Prema procjenama profesora Žarka Dolinara²² u Njemačkoj živi i radi oko pet tisuća apsolviranih hrvatskih sveučilišta. To je 10% od ukupnog broja iseljenih

hrvatskih akademičara. Zajednica bivših studenata (AMAC) je proširena kolektivnim članstvom društva "Hrvatskih inženjera, tehničara i ekonomista" iz Stuttgarta (HIT&E), zborom hrvatskih liječnika u Njemačkoj (World Association of Croatian Physicians, WACP), Hrvatskim društvom Sveučilišta u Darmstadtu (HDSDA) te suradnjom sa lokalnim kulturnim društvima kao npr. kulturnim društvom Colonia Croatica iz Kölna, Hrvatskim kulturnim zajednicama u Frankfurtu, Mainz, Rüsselsheimu, Wiesbadenu i dr.

Društvo AMAC Deutschland e.V. izdaje u vlastitoj nakladi časopis GLASNIK (ISSN 1618-4122). Do sada je izdano sedam i ovo je osmi broj. U GLASNIKU se nalaze pored priloga iz rada društva, izvješća o kulturnim zbivanjima, a posebna je rubrika posvećena znanstvenim radovima te radnom iskustvu Hrvata u dijaspori.

Prilozi za dosadašnje brojeve nisu sistematski sakupljeni niti redakcijski tematski obrađivani iz razloga što su operativni kapaciteti redakcije, koja se sastoji isključivo od volontera, bili financijski ograničeni.

GLASNIK je tiskan u tiraži od 300 - 1000 primjeraka i dijeljen izabranim krugovima kao prikaz hrvatske akademske kulture na njemačkom govornom području.

Troškovi pojedinih primjerka iznosili su po primjerku 2,5 € (cca. 17 - 30 HRKN).²³

GLASNIK je besplatno isporučivan. Sredstva iz sponzorstva i plaćenih reklama gotovo da i nije bilo, troškovi si pokriveni isključivo redovnim ili izvanrednim priložima članova društva AMAC Deutschland e.V.

Na osnovi dosadašnjeg, desetogodišnjeg iskustva društvo AMAC Deutschland e.V. planira, realizirati časopis koji će dugoročno prikazivati dostignuća hrvatskog akademskog odgoja na njemačkom govornom području.

Plan sadržava sljedeće točke:

1. Operativni rad redakcije profesionalizirati kako bi se ostvarila bolja reprezentativna kvaliteta.
2. Sadržajno se koncentrirati na radove znanstvenog ili poučnog karaktera iz djelovanja iseljenih akademičara. Ta

solchen Konflikten mit Nachbarstaaten instrumentalisiert werden.

²² profesor dr. Žarko Dolinar(+), Basel, je bio predsjednik zajednice AMAC MUNDI

²³ Kalkulacija na osnovi cijena iz 2001. god.

- iskustva želimo prezentirati domovinskoj akademskoj zajednici, ali i gospodarstvu.
3. Sistematski prikupljati i objavljivati prikaze diplomskih radova, promocija i habilitacija studenata druge generacije hrvatskih iseljenika na njemačkom govornom području.
 4. Prezentirati kapacitet hrvatskih znanstvenih, kulturnih i sveučilišnih ustanova sa područja koja pokazuju komparativne prednosti na njemačkom gospodarskom, znanstvenom i kulturnom okruženju.
 5. Priloge objavljivati dvojezično, hrvatski i njemački uz skraćeni engleski kataloški prikaz sadržaja (abstracts, summary).
 6. Izvješća sa regionalnih i saveznih izložbi, velesajmova i kulturnih priredbi sa hrvatskom participacijom, odnosno relevantnim za hrvatsko-njemačke odnose.
 7. Organizaciju medijske pratnje studijskih putovanja i hrvatsko - njemačke akademske razmjene.
 8. Elektronsku verziju GLASNIKA na portalu društva AMAC.

Iz toga sjedi:

Atraktivnim oblikom i poboljšanom kvalitetom će se na odgovarajući način prezentirati kultura i znanost Hrvata u iseljeništvu.

Aktualni sadržaj (diplomatski radovi, promocije) trebaju biti/postati potpora za bilateralni know how transfer.

Za realizaciju gornjih ciljeva potrebna su financijska sredstva koja nadilaze mogućnosti našeg društva.

Za ostvarenje ovog dugoročnog projekta je potrebno kratkoročno organizirati sredstva (*startni kapital*).

Prema tekućim cijenama, dosadašnjim troškovnikom za izdanje GLASNIKA, te suradnji na izdavanju kataloga *Kroatien Extra*²⁴ troškovi za izdavanje dvojezičnog GLASNIKA bi iznosili 15.000,- € (105.000,- HRKN) za tiskanu i 3.000,- € (70.000 HRKN) za elektronsku nakladu GLASNIKA.

Atraktivna oprema i visoka kotizacija adresa primatelja (ranking) biti će ponuda na osnovu koje očekujemo odgovarajući interes sponzora.

Očekujemo pokriće od strane sponzora u visini od 30% za prvi broj, 60% za drugo izdanje i 100% nakon trećeg izdanja. Naplata nominalne (2,5-4 €) cijene GLASNIKA bi služila za pokrivanje troškove distribucije i marketinga. Naklada GLASNIKA bi iznosila 3 - 5 tisuća primjeraka, od čega bi jedna trećina bila namijenjena za distribuciju u Hrvatskoj. GLASNIK će u Hrvatskoj biti uručivan bez naplate.

.....

Ivica Košak

* * *

PROMIDŽBA HRVATSKIH VINA KAO AUTENTIČNOG HRVATSKOG PROIZVODA

Cilj Projekta:

Poticanje znanosti, primjene suvremene tehnologije u proizvodnji i kontrole kvalitete proizvoda u poljoprivrednom gospodarstvu Hrvatske. Povezivanje znanstvenih institucija i gospodarstva.

Cilj grupa:

Predstavnici tiska, Ministarstvo okoliša, zemljoradnje i šumarstva pokrajine Hessen, Gospodarska komora Wies-baden

Organizator:

AMA Croaticae - Deutschland e.V. Ernst Töpfer-Str. 4, D - 65510 Idstein

Projekt management:

Frau Vera Prünster, Leibniz Str. 39, 63150 Heusenstamm, Tel.: 0170-1442970

Opis projekta:

Prezentacija hrvatskih vina kao tradicionalnog produkta široke potrošnje. Društvo AMAC zasniva projekt na osnovu prijedloga iz Ministarstva za okoliš, poljoprivredu i šumarstvo pokrajine Hessen²⁵ za organizaciju prezentacije proizvoda hrvatskog vinogradarstva u Wiesbadenu. Ministarstvo nam može a tu priliku osigurati prostor u renomiranom

«Presse Clubu» u vili Clementine, Wiesbaden.

Poljoprivredne znanosti imaju posebno mjesto u sklopu rada hrvatskih sveučilišta. Različite klimatske zone i mediteranska orijentacija pružaju bogatu ponudu prirodnih resursa važnih za potrajno gospodarenje. Komparativne su prednosti geografskog položaja bitni faktor gospodarske suradnje u regiji kao i u opće europskoj razmjeni robe i usluga.

Pored proizvodnje vina kao općeg i glavnog produkta, potrebno je sagledati vinogradarsku proizvodnju u cjelini. Uz prezentaciju proizvoda biti prikazane njihove biološke vlastitosti, ekološki uvjeti uzgoja, mjere i način uređenja i kontrole rasta, razvitka i plodnosti radi održanja redovitih prinosa i kakvoće. Posebno se želi istaknuti iskustvo iseljene hrvatske (Kalifornija, New Zeland, Australija) na svjetskom tržištu.

Ova ampelografska cjelina biti će dio buduće izložbe "*Biljke moje domovine*" u kojoj će se predstaviti hrvatsko aromatično i začinsko bilje. Izložba bi trebala imati prvenstveno pedagoški karakter.

Pokroviteljstvo: Generalni konzulat Republike Hrvatske u Frankfurtu
Sponzori: u radu

Vera Prünster

Božić 2003.

Grof Jakob zu Eltz Vukovarski, počasni predsjednik društva AMAC-Deutschland e.V. je docent (emeritus) međunarodnog vinarskog prava na Sveučilištu u Mainz-u.

²⁵ Peter H. Niederelz -Ministerialrat- Hessisches Ministerium für Umwelt, Landwirtschaft und Forsten, Tel.: 0611-8172305, Mobil: 0174-3022926, p.niederelz@mulf.hessen.de

²⁴ Coral GmbH. Frankfurt - Zagreb 1999.

AMA Croaticae - Deutschland e.V.

Almae Matris Alumni Croaticae - Deutschland e.V.
 Vereinigung ehemaliger Studenten und Freunde
 kroatischer Universitäten - Deutschland e.V.

ՅՈՒՆԵՍԿՈՎՅԱՆԻ ԵՐԶՈՒՄՅՆԻ ԿՈՄՅՈՆԻՏԻՈՒՆ Զ
 ՄԱՏՆԱՌՈՅՑՄԱՆ ԿՆՆՈՒՆԻՈՒՄՆԵՆԻ ԿՈՄԵՅՍԻՅԱՆՔՆԵՐԻՆԵՐԻՆԻ

BEITRITTSERKLÄRUNG

Hiermit erkläre ich meinen Beitritt in den Verein

AMA Croaticae Deutschland e.V.

Vereinigung ehemaliger Studenten und Freunde kroatischer Universitäten - Deutschland e.V.

Vorname: _____
 Name: _____
 Geburtsdatum: _____
 Straße und Hausnr.: _____
 PLZ und Ort: _____
 Telefon / Fax: _____
 Beruf: _____
 Tätig bei: _____

- Ich bin
- ein(e) ehemalige(r) Student(in) der Universität

 - Des Studienfaches _____
 - ein(e) Freund(in) des Vereins AMA Croaticae Deutschland e.V.

Ich bin bereit einen Jahresbetrag von EUR (Mindestbetrag zur Zeit 50,- €; für Ehepaare 70,- €; für Schüler und Studenten 5,- €) zu zahlen, und ICH BIN

- einverstanden
- nicht einverstanden

daß der Betrag jährlich von meinem Konto

Kt.-Nr.: _____

Bei (Kreditinstitut): _____

BLZ: _____

bis auf Widerruf eingezogen wird.

_____, den _____ (Ort) (Datum) (Unterschrift)

AMA Croaticae Deutschland e.V.
 Vorsitzender:
 Dipl. Ing. Ivica Košak,
 Ernst Töpfer-Str. 4
 D - 65510 Idstein
 Tel. 06126-8145
 Fax. 06126-583571

Geschäftsführerin:
 Dipl. Oecc. Vedrana Češljar
 Tel. 069-395053

info@amac-d.de

Bankverbindung:
 Dresdener Bank Frankfurt/M.
 Kto. Nr.: 2 717 414 00,
 BLZ 500 800 00
 Amtsgericht: Frankfurt/Main, Reg.Nr: 9979

http://www.amac-d.de

AMAC/AMCA

Almae Matris Alumni Croaticae- Deutschland e.V.

Auszug aus der Satzung des Vereins AMA Croaticae - Deutschland e.V.

AMAC ist eine selbstständige, überparteiliche und überkonfessionelle Vereinigung ehemaliger Studenten und Freunde kroatischer Universitäten mit dem Ziel der Intensivierung und Pflege der Beziehungen in der Mitgliedschaft selbst, sowie mit vergleichbaren Vereinigungen und Universitäten der Republik Kroatien und der Bundesrepublik Deutschland.

AMAC verfolgt damit ausschließlich und unmittelbar gemeinnützige Zwecke im Sinne des Abschnitts „steuerbegünstigte Zwecke“ der Abgabenordnung.

AMAC sucht diese Aufgaben zu erfüllen, indem sie

- die ehemaligen Studenten, Diplomanden und Freunde kroatischer Universitäten mit der Zielsetzung zusammenführt,
- dem Ansehen und dem Wohlstand dieser Universitäten und deren Fakultäten, Akademien und Instituten zu dienen,
- die Mitglieder zu fachlichen, wissenschaftlichen und gesellschaftlichen Treffen versammelt,
- fachliche, wissenschaftliche und sonstige dem Vereinszweck entsprechende Vorhaben fördert,
- die Beziehungen mit den Universitäten und anderen Institutionen in der Bundesrepublik Deutschland aufbaut und pflegt,
- den Austausch von hiesigen Lehrkräften und Studenten mit den Universitäten in Kroatien unterstützt,
- die kroatisch-deutschen und kroatisch-europäischen Beziehungen fördert,
- der Förderung der demokratischen Denkweise und der demokratischen Völkerverständigung und Zusammenarbeit dient.

Mitgliedschaft

Mitglied kann jeder werden, der an der Verwirklichung der Vereinsziele interessiert ist.

AMAC - Deutschland e.V.

Ernst Töpfer-Str. 4

D-65510 IDSTEIN/Ts.

Amtsgericht Frankfurt/Main, Reg. Nr. 9979

Email: ivokosak@t-online.de

AMAC je osnovan u skladu sa ciljevima istoimenog Saveza društava, a koji su zacrtani na svečanoj sjednici u Zagrebu 1989., prigodom slavlja 320. godišnjice osnivanja Sveučilišta. 26. studenog 1999. godine u prostorijama Sveučilišta u Zagrebu održala se **1. AMAC koordinacija** Sveučilišta u Zagrebu pod predsjedanjem rektora prof. dr. Branka Jerena. Svrha sastanka bila je upoznavanje sudionika sastanka sa ciljevima osnivanja ogranaka na onim sveučilišnim sastavnicama koje nemaju registrirane AMAC ogranke kao udruge građana.

Na temelju članaka 7. i 11. Zakona o udrugama (Narodne novine, broj 88/2001.), na Osnivačkom Saboru AMAC-a – Saveza društava bivših studenata i prijatelja Sveučilišta u Zagrebu, održanom 22. veljače 2005., donijet je statut **SAVEZA DRUŠTAVA BIVŠIH STUDENATA I PRIJATELJA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU (ALMAE MATRIS CROATICAE ALUMNI UNIVERSITATIS STUDIORUM ZAGRABIENSIS)**

Naziv Saveza je: **AMAC – Savez društava bivših studenata i prijatelja Sveučilišta u Zagrebu.**

Latinski naziv glasi: **AMAC - Almae matris croaticae alumni Universitatis studiorum Zagrabienis.**

Skraćeni naziv je: **AMAC – SAVEZ DRUŠTAVA.**

Sjedište Saveza je pri Rektoratu Sveučilišta u Zagrebu, Trg maršala Tita 14.

Poštanska adresa: **p.p. 407, HR-10002 Zagreb**; elektronička adresa: **amac@unizg.hr**; URL: **www.unizg.hr**.

Savez je neprofitna pravna osoba upisana u Registar udruga Republike Hrvatske.

Svaka sastavnica Saveza također je neprofitna pravna osoba upisana u mjerodavnom registru udruga, odnosno, kad je riječ o udrugama AMAC/AMCA Mundus, sukladno propisima zemlje u kojoj djeluju.

Društvo **Almae Matris Alumni Croaticae - Deutschland e.V.** (AMAC e.V.), je pravna osoba prema zakonu o udruživanju građana u Saveznoj Republici Njemačkoj (BGB), a osnovano je prema **Dogovoru o osnivanju Saveza AMAC/AMCA** od 2. lipnja 1992. u Zagrebu pod predsjedanjem rektora prof. dr. Marijana Šunjića. Društvo je registrirano na upravnom sudu u Frankfurtu na Majni pod brojem 9979, a vodi se kao društvo od opće koristi (Gemeinnützig) u poreznom uredu grada Frankfurta, porezni broj: 45 250 8954 0 – K28.

AMAC - Deutschland e.V. je član **Saveza društava bivših studenata i prijatelja Sveučilišta u Zagrebu.**

